

Ο ΜΟΝΟΠΩΛΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΛΕΜΠΕΣΗ

1. Ὁ φιλελεύθερος καπιταλισμὸς καὶ ὁ ἐλεύθερος συνδικαλισμὸς

A. «*Les affaires sont les affaires*»

Ὅπως ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος κατέληξαν εἰς τὴν ταξικὴν κοινωνίαν, οὕτω καὶ ὁ οἰκονομικὸς φιλελευθερισμὸς κατέληξεν εἰς τὰ καπιταλιστικὰ καὶ εἰς τὰ συνδικαλιστικὰ μονοπώλια. Εἶναι ἡ βασικὴ συνέπεια τῆς δημαγωγικῆς «καταργήσεως» τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ καὶ τῆς ἀνισότητος ἐκ μέρους ἀμφοτέρων τῶν κοινωνικῶν τάξεων: τῶν καπιταλιστῶν καὶ τῶν «προλεταρίων».

Πρῶτοι, βεβαίως, οἱ καπιταλισταί, ὁπαδοὶ τοῦ ὀρθολογισμοῦ, τοῦ ὕλισμοῦ, τοῦ οἰκονομισμοῦ, τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καὶ τοῦ ἐπιστημονισμοῦ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν μηχανοκρατικῶν ἀντιλήψεων περὶ τῶν οἰκονομικῶν νόμων τῆς Ἀγορᾶς, δηλαδὴ περὶ τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, ἀνηγόρευσαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐργασίαν εἰς ἔμ π ὀ ρ ε υ μ α («ἀγορὰ ἐργασίας») καὶ ἔδωσαν εἰς τοὺς ἐργάτας τὸ δικαίωμα νὰ ἔμ π ο ρ ε ὕ ν τ α ι αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν τοῦ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ εὐρίσκεται ἐν σπέρματι ὀλόκληρος ὁ μετέπειτα ὄργανοθετὸς ἐργατικὸς συνδικαλισμὸς, ἀπὸ τοῦ ἐλευθέρου μέχρι τοῦ κατωχυρωμένου συνδικάτου, τουτέστιν ἀπὸ τῆς ἐλευθέρας ἀγορᾶς ἐργασίας μέχρι τῶν μονοπωλίων τῆς ἐργασίας. Οἱ καπιταλισταί, εἶναι ἀληθές, ὄργανώθησαν δεῦτεροι εἰς ἐργοδοτικὰ συνδικάτα, μετὰ τὴν συνδικαλιστικὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐργατῶν (1) ἔθεσαν ὅμως πρῶτοι τὰς π ρ ο ὕ π ο θ έ σ ε ι ς τῆς ὀργάνωσεως τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων. Καὶ ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὸν Μάρξ νὰ γράψῃ εἰρωνικῶς εἰς τὸ «Κεφάλαιον»: «Ἄν ὁ Hegel μετέβαλε τὰ καπέλλα εἰς ἰδέας, οἱ καπιταλισταὶ μετέβαλον τοὺς ἀνθρώπους εἰς καπέλλα». Ἡ φιλελευθέρα οἰκονομία ἐβασίζετο εἰς συμφωνίας μετὰ τῶν ἐργατῶν, ἐκφραζομένης εἰς τὸν γενικὸν παρονομασίην τῶν οἰκονομικῶν ἀξιών, δηλαδὴ εἰς χρῆμα, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ οἰκονομικαὶ συναλλαγαί, πού δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν ἄνθρωπον. Παγερὰ ἦτο, ἐπομένως, ἡ συναλλαγὴ μεταξὺ τοῦ ἐργοδότη καὶ τοῦ ἐργάτου ἐπὶ

1. Adolf Weber, Der Kampf zwischen Kapital und Arbeit, 166 ἐπ.

του «ἐμπορεύματος» ἐργασία. Παράγωγοι και αυτόματος συνεπῶς ἢ καθαρῶς ὑλιστικὴ προσπάθεια και διὰ τὸν ἐργάτην νὰ πωλήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν ἀκριβώτερα τὸ «ἐμπόρευμά» του : Ἄρχῃ καθαρῶς καπιταλιστικῇ, τὴν ὁποίαν οἱ καπιταλισταὶ ἐνέπνευσαν εἰς τοὺς ἐργάτας και διὰ τῆς ὁποίας ἐδημιουργήθησαν οἱ δύο καπιταλισμοί : τῶν ἐργοδοτῶν και τῶν ἐργατῶν. Οὐδεμία ἀνθρωπίνη σχέσις ὑπῆρχε, συνεπῶς, μεταξύ τοῦ πωλητοῦ και τοῦ ἀγοραστοῦ τῆς ἐργασίας. Ἡ ἀποξένωσις και ἡ ἀπομόνωσις μεταξύ των προσέφερε τὸ ἔδαφος τῆς ἀκατανοησίας, τῆς καχυποψίας και τῆς ἐχθρότητος, ἀπῆλασσε τὸν ἐργάτην ἀπὸ πάσης ἠθικῆς ὑποχρεώσεως ἐναντι τοῦ «ἀντισυμβαλλομένου» ἐργοδότου και τὸν ἐξέθετεν εἰς τὴν βορὰν τῶν ἐπαναστατικῶν θεωριῶν. Οἱ καπιταλισταὶ τὸν εἶχον διδάξει ὅτι και τὸ κοινωνικὸν ἦθος, δηλαδή ὁ ἀλληλοσεβασμός, ἡ συνέπεια, ἡ εὐλικρίνεια, ἡ ἐντιμότης, ἡ εὐθύτης, ἡ καλὴ πίστις — προϋποθέσεις και λογικῶς ἀκόμη ἀπαραίτητοι διὰ τὴν τήρησιν τῶν συμφωνιῶν και τῶν συναλλαγῶν μεταξύ τῶν δύο τάξεων — δὲν εἶχον καμμίαν αὐτοτελῆ ἠθικὴν σημασίαν, ἀλλ' ἀπετέλουν λογικὰς και μόνον κατηγορίας και ἐξισώσεις βάσει τοῦ «καλῶς ἀλλ' ἀπετέλουν λογικὰς και μόνον κατηγορίας και ἐξισώσεις βάσει τοῦ «καλῶς νοουμένου συμφέροντος», τὸ ὅποιον — παρά πᾶσαν Ψυχολογίαν — ἐθεωρεῖτο ὡς διεπόμενον ὑπὸ τοῦ «ὀρθοῦ λόγου».

Βεβαίως ἀπὸ τῆς καθαρῶς ὑλιστικῆς αὐτῆς ἀντιλήψεως περὶ τοῦ προσωπικοῦ, τοῦ ταξικοῦ και τοῦ κοινωνικοῦ ἦθους μέχρι τοῦ ἀπλοῦ κυνισμοῦ, ἀσήμαντος ἦτο ἡ ἀπόστασις, τὴν ὁποίαν συνέπτυξαν ἰδιαίτερος οἱ Ἕλληνας και Γάλλοι φιλόσοφοι τοῦ ὑλισμοῦ, τῆς ἐμπειροκρατίας, τῆς φυσιοκρατίας, τῆς χρησιμοθηρίας, τῆς μηχανοκρατίας και τοῦ εὐδαιμονισμοῦ. Τὰς θεωρίας αὐτὰς ἐπενόηθησαν οἱ φιλόσοφοι, ἐξετέλεσαν οἱ ἄστοι και ὑπέστησαν οἱ ἐργάται. Τὸ κυνικώτερον ἴσως παράδειγμα εἶναι τὸ καταπληκτικὸν δόγμα : «Les affaires sont les affaires». Ἡ ἐφαρμογὴ ὁμοῦς τοῦ ἐμπορικοῦ τούτου δόγματος και ὑπὸ τῶν ἐργατῶν, προκειμένου περὶ τῆς ἀξίας και τῆς τιμῆς τοῦ «ἐμπορεύματος» ἐργασία ἀπέβη ὁ κυριώτερος παράγων τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργανώσεως τῶν ἐργατῶν εἰς τὴν ἰδρυτικὴν περίοδον, ὡς βάσεως ἀμύνης κατὰ τῆς ὑποτιμῆσεως τῆς ἐργατικῆς ἀμοιβῆς (ἐλεύθερον συνδικάτον), και ἀντέστρεψεν ἀργότερα τελείως τὰ πράγματα εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ συνδικαλισμοῦ, ὡς βάσεως κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τῆς ἀστικῆς κοινωνίας (κατωχυρωμένον συνδικάτον). Εἰς τρόπον ὥστε θὰ ἦτο δυνατόν τώρα νὰ λεχθῆ : Τὰς ἀστικὰς αὐτὰς θεωρίας ἐπενόησαν (πάντοτε) οἱ φιλόσοφοι. Τὰς ἐξετέλεσαν και οἱ ἐργάται. Καὶ τὰς ὑπέστησαν οἱ ἄστοι.

Τὸ ἐλεύθερον συνδικάτον ἦτο μία ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωσις τεταγμένη νὰ ἐμπορεύεται τὴν ἀμοιβὴν ἐργασίας βάσει τῶν καπιταλιστικῶν ἀρχῶν, εἰς τὴν περίοδον τοῦ ἀδεσμεύτου ἢ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ. Εἰς τὴν φιλελευθέραν καπιταλιστικὴν ἀρχὴν τῆς ἐμπορευματικῆς τιμῆς τῆς ἐργασίας βάσει τῆς προσφορᾶς και τῆς ζητήσεως, οἱ ἐργάται προέβαλον τὴν ἀρχὴν (ἢ τὸ «δικαίωμα») νὰ ὀρίζουν αὐτοὶ τὸ μέτρον, τὴν διάρκειαν και τὴν ποιότητα τοῦ ἰδικοῦ των ἐμπορεύματος (τῆς ἐργασίας), ὅπως πράττουν οἱ καπιταλισταὶ διὰ τὰ ἰδικὰ των ἐμπορεύματα.

Εἰς τὴν φιλελευθέραν καπιταλιστικὴν ἀρχὴν περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς

τιμῆς ἐργασίας βάσει τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως (ὅπως εἰς τὰ ἐμπορεύματα) οἱ ἐργάται ἀντέταξαν τὴν ἀρχὴν (ἢ τὸ «δικαίωμα») νὰ περικόπτουν τὰς ὥρας ἐργασίας, νὰ ἐμποδίζουν τὴν πρόσληψιν νέων ἐργατῶν — διὰ νὰ μὴ αὐξάνῃ ἡ προσφορά — νὰ περιορίζουν τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητευομένων καὶ ν' ἀποκλείουν τὴν ἐργασίαν γυναικῶν καὶ παιδιῶν. Εἰς τὴν φιλελευθέραν καπιταλιστικὴν ἀρχὴν τοῦ ἁπορριστημένου κέρδους, οἱ ἐργάται ἀντέταξαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἁπορριστημένου αὐξήσεως τῆς ἀμοιβῆς ἐργασίας. Εἰς τὴν φιλελευθέραν καπιταλιστικὴν ἀρχὴν τῆς «ἐμπορικῆς ἠθικῆς», εἰς περιπτώσεις καταστρατηγήσεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς τιμῆς ἐργασίας, οἱ ἐργάται ἀντέταξαν ὁμοίως μεθόδους (ἁπεργίας, μποϊκοτάς καὶ δολιοφθοράς). Εἰς τὴν φιλελευθέραν καπιταλιστικὴν ἀρχὴν, καθ' ἣν ἐργοδοτοὶ καὶ ἐργάται εἶναι ἄπλοοι ἀντισυμβαλλόμενοι καὶ μεταξὺ τῶν ξένοι, οἱ ἐργάται ἀντέταξαν τὴν ἀρχὴν (ἢ τὸ «δικαίωμα») καθ' ἣν οἱ ἐργοδοτοὶ οὐδεμίαν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν δικαιοῦνται ν' ἀπαιτοῦν παρά τῶν ἐργατῶν οὔτε οἰονόηποτε ἀνθρώπινον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐπιχείρησιν, διότι τοῦτο ἀντιβαίνει πρὸς τοὺς ἐμπορικὸς κανόνας, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπέκειτο καὶ ἡ ἀμοιβὴ ἐργασίας. Εἰς τὴν φιλελευθέραν καπιταλιστικὴν ἀρχὴν τῆς μὴ ἀναμίξεως τοῦ Κράτους εἰς τὰς ἰδιωτικὰς σχέσεις προσδιορισμοῦ τῶν τιμῶν τῆς ἐμπορευματικῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς ἀμοιβῆς ἐργασίας, οἱ ἐργάται ἀντέταξαν τὴν ἀρχὴν (ἢ τὸ «δικαίωμα») τῆς μὴ ἀναμίξεως τοῦ Κράτους εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἐπίσης ἐργατικά συνδικάτα — βασιζόμενα ἐπὶ τῆς ἀστικῆς ἀρχῆς τοῦ «δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι» — καὶ εἰς ὅλα τὰ μέτρα αὐτῶν ἐναντίον τῶν ἐργοδοτῶν πρὸς βελτίωσιν τῆς τιμῆς ἐργασίας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ δραστηκωτέρου ὄπλου : τῆς ἁπεργίας.

B. Κοινωνικοὶ ὄροι τοῦ ἐλευθέρου συνδικαλισμοῦ

Τὸ ἐλεύθερον συνδικάτον ἦτο μία ἄμυνα τοῦ προλεταριάτου τοῦ 19ου αἰῶνος ἐναντι τοῦ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ. Ἦτο καὶ αὐτὸ «φιλελεύθερον». Δὲν κατώρθωσε τότε νὰ φθάσῃ εἰς τὸν ὀλοκληρωτισμόν, εἰς τὸν ὅποιον ἔφθασεν ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς τῶν ἡμερῶν μας, διὰ πολλοὺς λόγους :

α) Ἡ κατάσταση τῶν ἐργατῶν ἐξηγῆται ἀπὸ τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν εὐημερίαν, ἢ ὅποια ἤϋξεν μετὰ τὴν συνεχῆ ἐξέλιξιν τῆς Τεχνικῆς. β) Μετὰ τὰς δεδομένας πιέσεις τῶν ἐλευθέρων ἐργατικῶν συνδικάτων ἐβελτιώοντο προοδευτικῶς αἱ ἀμοιβαὶ τῆς ἐργασίας καὶ οἱ βιοτικοὶ ὄροι τῶν προλεταρίων λόγῳ τῆς ἀνοδικῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας καὶ ὄχι λόγῳ τῶν συνδικαλιστικῶν πιέσεων. γ) Εἰς ἐποχὰς περιοδικῶν οἰκονομικῶν κρίσεων — ποὺ εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τοῦ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ — προέκυπτον αἱ ἀνάλογοι ἐπιπτώσεις καὶ ἐπὶ τῆς ἐργατικῆς τάξεως μετὰ μειώσεις τῆς τιμῆς τῆς ἐργασίας καὶ μετὰ ἀνεργίαν. Τὴν τύχην αὐτὴν συνεμερίζοντο καὶ τὰ ἐργατικά συνδικάτα καὶ ἡ δύναμις τῶν, μέχρις ὅτου παρήρχοντο αἱ κρίσεις καὶ ἐσημειοῦντο νέαι ἀνοδοὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. δ) Τὰ ἐργατικά συνδικάτα δὲν ἐβασίζοντο ἐπὶ τῆς «πάλης τῶν τάξεων» καὶ δὲν εἶχον σκοποὺς ὀλοκληρωτικοὺς. ε) Δὲν ἐξεπροσώπων τὴν πλειοψηφίαν τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ δὲν περιελάμβανον τοὺς ἀνειδικετούς ἐργάτας.

*Υπέκειντο, επομένως, εἰς τὸν πρὸς τὰ κάτω συναγωνισμόν τῶν ἀνοργανῶτων τούτων ἐργατῶν καὶ εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ὑποτιμῆσεως τῶν ἡμερομισθίων καί, ἐπομένως, εἰς τὴν ἐξασθένησιν τῶν συνδικάτων. Ἡ ἀντίστασις τῶν καπιταλιστῶν ἦτο σθεναρὰ διότι οὗτοι τότε διήνουν τὸ «σφριγηλόν» στάδιον τῆς ἱστορίας των, καὶ ἦσαν ἐμπεποτισμένοι ἀπὸ τὴν ἰδεολογίαν τῆς οἰκονομικῆς ἀνισότητος ὡς «φυσικοῦ νόμου», ἰδίως εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας, ὅπου ἐκυριάρχει ὁ πουριτανικὸς προτεσταντισμός (1). στ) Πλὴν ὁμως αὐτῆς τῆς ἰδεολογίας καὶ ὁ φιλελεύθερος οἰκονομικὸς μηχανισμὸς ἐπέβαλεν εἰς τοὺς καπιταλιστὰς τὸν συναγωνισμόν μεταξὺ των (2), ὁ ὁποῖος εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν διαρκῆ ὑποβιβασμὸν τοῦ κόστους καὶ τῶν τιμῶν. Οὕτως, οἱ ἐργατικοὶ μισθοὶ καθηλοῦντο ἢ ἐμειοῦντο, ἀλλὰ, διὰ τῆς ὑποβιβάσεως τοῦ κόστους τῶν προϊόντων, οἱ ἐργάται ἐπωφελοῦντο τῶν ὑποβιβασμῶν τῶν τιμῶν. ζ) Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ φιλελευθέρα ἰδεολογία τῶν καπιταλιστῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ συνδικάτα, ὡς ὀργανωμένος συνασπισμὸς τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ — ἐν ἀπουσίᾳ ἐργοδοτικοῦ συνδικαλισμοῦ — εὐρίσκοντο ἐκτὸς τοῦ ἤθους τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἀπετέλουν, ἐντὸς τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, παραφωνίαν κατὰ τοῦ φιλελευθερισμοῦ καὶ ἐκβιαστικὰ συγκροτήματα. Ἡ ἰδεολογία αὕτη ἐκράτνυε σημαντικῶς, τότε, τὸ ἠθικὸν τῶν καπιταλιστῶν.

Ἐκ τῆς ἀπορίας ἐκείνης ἀπὸ τοῦ 1895 ὁ νόμος τοῦ Sherman Anti-Trust Act, θεσπισθεὶς εἰς Η.Π.Α. τῷ 1890 ἐναντίον τῶν καπιταλιστικῶν μονοπωλίων, ἐφηρμόζετο καὶ ἐναντίον τῶν συνδικαλιστικῶν μονοπωλίων ἐργασίας (3). Τῷ 1912 ὁ Πρόεδρος Οὐίλσον ἐξελέγη χάρις εἰς τὰς ψήφους τῶν ἐργατῶν τῆς American Federal of Labour (A.F.L.), υἱοθετήσας τὸ πρόγραμμα τῶν διεκδικήσεών της καὶ τὸ Clayton Act ἐναντίον τοῦ μονοπωλισμοῦ (1914). Ἡ συνδικαλιστικὴ ἡγεσία δὲν ἱδρυσεν ἐργατικὸν κόμμα, ὅπως οἱ Ἄγγλοι συνδικαλισταὶ τὸ Labour Party, οὔτε προσεχώρησεν εἰς τὸ σοσιαλδημοκρατικὸν κόμμα, ὅπως οἱ Γερμανοὶ ἐργάται. Οὔτε ἐπεδίωξε σοσιαλιστικὰ συστήματα, ἐθνικοποιήσεις κλπ. Ἡ A.F.L. ἔδρασεν ὡς «ὀμάς πιέσεως» (Pressure Group) (4).

Ἐκ τῆς ἀπορίας ἐκείνης ἀπὸ τοῦ 1895 ὁ νόμος Taft-Hartley ἦτο παρόμοιος. Ὁ Πρόεδρος Τρούμαν περιώρισε προοδευτικῶς τοὺς ὁπαδοὺς τῆς πολιτικῆς τοῦ προέδρου Ρούζβελτ New Deal [ὁ ὁποῖος ὄφειλε δύο ἐπανεκλογὰς του τῷ 1940 καὶ τῷ 1944 εἰς ψήφους τῶν ἐργατῶν (5)], διότι παρεχώρησεν εἰς τὰ συνδικάτα ὅλα τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἀέργησαν ὁ ἴδιος προηγουμένος: ἀντιπρόσωποι τῆς A.F.L. καὶ τῆς C.I.O. (Congress of Industrial Organizations) ἔλαβον θέσεις εἰς ἐπιτροπὰς ἐπιλαμβανομένων ὄλων τῶν τομέων τοῦ οἰκονομικοῦ βίου (6). Τῷ 1946 ἐξαπελύθη μία ἀντισυνδικα-

1. Max Weber, Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus, 30 ἐπ., 84 ἐπ., 163 ἐπ., 207 ἐπ.

2. Ὅχι μόνον ἰδεολογικῶς ἀλλὰ καὶ νομοθετικῶς, διὰ τῆς νομοθεσίας ἐναντίον τῶν Τράστ.

3. Florence Peterson, Die amerikanischen Gewerkschaften, 37.

4. Hans-Karl Trouillier, Gewerkschaften, 103. — Bernsdorff, Pressure Groups, 244. — Lefranc, 33.

5. Lefranc, Le syndicalisme dans le monde, 92.

6. Lefranc, 84.

λιστική έκστρατεια διὰ τοῦ Τύπου, ἡ ὁποία ἐχαρακτήριζε τὰ συνδικάτα ὡς ἀληθῆ τράστ, ἀπειλοῦντα τὴν ζωὴν τῆς χώρας. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι, εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ Νοεμβρίου 1946, ὁ πρόεδρος Τρούμαν δὲν συνεκέντρωσε πλειοψηφίαν εἰς τὸ Κογκρέσσον. Παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῶν συνδικαλιστῶν ἢ πλειοψηφία τοῦ Κογκρέσσου ἐψήφισε κατ' Ἰούνιον τοῦ 1947 τὸν νόμον Taft - Hartley, σκοποῦντα τὴν περιστολὴν τῶν συνδικάτων. Ὁ νόμος ἀπηγόρευε τὸ «κλειστὸν συνδικάτον» (closed shop) καὶ δὲν ἐπέτρεπε τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐγγραφὴν τῶν ἐργατῶν εἰς τὰ συνδικάτα, πλὴν τῆς περιπτώσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἐργάται τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐρωτώμενοι, θά τὴν ἐπεθύμουν οἱ ἴδιοι. Εἰς τὰς ἰδιωτικὰς βιομηχανίας τὰ συνδικάτα ὑπεχρεοῦντο ν' ἀναγγέλλουν τὴν ἐπικειμένην ἀπεργίαν εἰς τοὺς ἐργοδότης 60 ἡμέρας πρότερον καὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ δεχθοῦν διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν ἐργοδοτῶν. Ἄν ἡ ἀπεργία ἐξεδηλοῦτο πρό τῆς παρελεύσεως τῶν 60 ἡμερῶν, οἱ μισθωτοὶ ἔχαναν τὰ πλεονεκτήματα τῶν δικαιωμάτων των, κατωχυρωμένων ὑπὸ τῆς νομοθεσίας περὶ ἀπεργίας καὶ συγκεκριμένως τὸ πλεονέκτημα τῆς ἐπαναπροσλήψεως. Εἰς περιπτώσεις κινδύνου τῆς ἀσφαλείας ἢ τῆς ὑγείας τοῦ ἔθνους ὁ Πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. ἠδύνατο νὰ καταρτίσῃ ἐπιτροπὴν ἐρεῦνης, ἡ ὁποία ἠδύνατο ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν ἀπεργίαν. Εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις οἱ ἐργάται ὑποχρεοῦνται, πρὶν κηρύξουν ἀπεργίαν, ν' ἀποφανθοῦν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἐπὶ τῶν τελευταίων προτάσεων τοῦ ἐργοδότη.

Ἡ ἐπανεκλογὴ τοῦ προέδρου Τρούμαν τῷ 1948 ὀφείλεται, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὰς μαζικὰς ψήφους τῶν, ὡς ἄνω, δύο μεγάλων συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. Ἡ ἄλλοι παράγοντες περιοριστικοὶ τῶν ἀξιώσεων καὶ τῆς μαχητικότητος τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων ἦσαν ἡ κοινῶς παραδεδεγμένη αὐθεντία καὶ τὸ γόητρον τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν καὶ κυρίως τῆς νομοθετικῆς καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς δημοσίας τάξεως, καθὼς καὶ ἡ ἐχθρική κατὰ πάσης φύσεως ἀνωμαλιῶν καὶ ταραχῶν κοινὴ γνώμη, ἐκ τῆς στάσεως τῆς ὁποίας ἐξήρτητο ἡ ἐπιτυχία ἢ ἀποτυχία τῶν ἐργατικῶν αἰτημάτων ἢ μῆς ἀπεργίας ἢ ἡ ψήφισις φιλεργατικῶν ἢ ἀντεργατικῶν νόμων εἰς τὰ κοινοβούλια.

Γ. Κύρια γνωρίσματα τοῦ ἐλευθέρου συνδικάτου

Ὁ ἐλεύθερος ἐργατικὸς συνδικαλισμὸς δὲν ἦτο καθ' ἑαυτὸς ἀλλ' ὀριζοῦντίως — δημοκρατικῶς — ὀργανωμένος, μὲ αὐτοτέλειαν καὶ ἀνταγωνισμοὺς τῶν καθ' ἕκαστον συνδικάτων καὶ ἐπομένως, ἀπὸ μαχητικῆς ἀπόψεως, ἦτο ἀσθενέστερος. Τὰ ἐλεύθερα συνδικάτα ἦσαν ἄτομα καὶ ὄχι συνασπισμοί. Ἡ βάση τῶν ἦτο τὸ ἐπάγγελμα (ἀπήχησις τῶν συντεχνιῶν), ὄχι τὸ ἐνιαῖον, κάθετον, συνδικάτον κατὰ ἐπιχειρήσεις, οὔτε ἡ κοινωνικὴ τάξις. Αἱ μᾶζαι τῶν ἀνειδικετῶν ἐργατῶν δὲν περιλαμβάνοντο εἰς τὰ ἐλεύθερα συνδικάτα (ἀπήχησις τῶν συντεχνιῶν) καὶ, συνεπῶς, ἡ διοικήσις των δὲν ἦτο συνολικῶς συγκεντρωτικὴ, πυραμιδοειδῆς καὶ ὀλιγαρχικὴ, ὅπως εἰς τὸν κατωχυρωμένον συνδικαλισμόν: χαρακτηριστικὰ ἐνὸς ὀλοκληρωτικοῦ κινήματος, σκοποῦντος τὴν ἐπιβολὴν ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς κοινωνίας. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν κατωχυρωμένον συνδικαλισμόν, εἰς τὸ ἐλεύθερον συνδικάτον ἡ ἀπεργία ἐστρέφετο μόνον κατὰ τοῦ ἀτομικοῦ καὶ συγκεκριμένου ἐργοδότη. Τὸ συνδικάτον

δὲν ἐστρέφετο κατὰ τῶν ἐργοδοτῶν ὡς κοινωνικῆς τάξεως ἢ κατὰ τοῦ οικονομικοῦ συστήματος, ἢ κατὰ τῆς καταναλώσεως εἰς βάρος τῆς ὁποίας ἔγιναν ἀργότερον αἱ ἐπιπτώσεις πρὸς ὄφελος τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν, κατὰ τοῦ Κοινοβουλίου πρὸς τὸ ὁποῖον θὰ γίνουσι προσπάθειαι παραπλανήσεως, κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἢ ὁποία θὰ πτοηθῇ καὶ θὰ ὑποχωρήσῃ, κατὰ τῆς κοινῆς γνώμης, ἢ ὁποία θὰ προπαγανδισθῇ δι' ὄλων τῶν μέσων δημοσιότητος ὑπὲρ τῶν ἀξιώσεων τοῦ κατωχυρωμένου συνδικαλισμοῦ. Οὐδεὶς ἐκ τῶν κοινωνικῶν ἢ δημοσίων τούτων παραγόντων ἐνεπλέκετο, ὡπωςδήποτε, εἰς τὴν ἀπεργίαν ἢ εἰς ἄλλας ἐργατικὰς ἐκδηλώσεις, πλὴν τοῦ συγκεκριμένου συνδικάτου καὶ τοῦ συγκεκριμένου ἐργοδότη. Τὰ συνδικάτα ἦσαν τοπικὰ ἢ, τὸ πολὺ, περιφερειακὰ καὶ ἢ ἀπεργία ἦτο ἰδιωτικὴ τῶν ὑπόθεσις. Ἀπεργίαι σπανίως ἐκτεινόμεναι πέραν τῶν τοπικῶν ὁρίων — πάντως ὁμως ἐν ὄσῃ ἐπαγγέλματος — ἐθεωροῦντο ἤδη παρά τῶν τοπικῶν κρατικῶν ἀρχῶν ὡς θέμα δημοσίας τάξεως, καὶ προεκάλλουν τὴν ἐπέμβασίν των. Ἰσχυραὶ δυνάμεις προβάλλουσαι κατὰ τῆς ἀπεργίας ἦσαν, βεβαίως, πρῶτοι οἱ ἐργοδῶται, οἱ ὅποιοι ὁμως εἶχον, τότε, εἰς χεῖρας τῶν διάφορα καὶ ἀποτελεσματικὰ ἰδιωτικὰ μέσα : Τὸν ἀποκλεισμόν (lock out), τὰς ἀπολύσεις, τὴν παρεμπόδισιν τῆς προσελκύσεως νέων μελῶν εἰς τὸ συνδικάτον καὶ ποικίλους ἐλέγχους, δυσχεραίνοντας τὴν σύμπραξιν τῶν ἀπεργῶν. Δεύτερον, αἱ παραχωρήσεις τῶν ἐργοδοτῶν ἢ οἱ ὑποβιβασμοὶ τῶν ἡμερομισθίων, ἐξηρτῶντο μόνον ἀπὸ τὴν οικονομικὴν ἀνοδὸν ἢ κρίσιν καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν ἀπεργίαν καὶ τοῦτο ἦτο συνειδητὸν καὶ εἰς τοὺς ἐργάτας. Εἰς περιόδους οικονομικῆς πτώσεως ἦτο γενικῶς αὐτονόητον, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνουσι αὐξήσεις ἡμερομισθίων, ὅπως, ἀντιθέτως, εἰς περιόδους οικονομικῆς ἀνοδοῦ ἐβελτιώοντο ἢ ἀμοιβῇ ἐργασίας. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὰ συνδικάτα ἦσαν ἀνίσχυρα, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἰσχυρά. Ὅλως ἀντιθέτως, ὡς ὑπὲρ ἠχθημεν ἀνωτέρω καὶ ὡς θὰ ἴδωμεν εἰς τὰς οἰκείας θέσεις, πρὸς τὸν κατωχυρωμένον συνδικαλισμόν.

Τὸ ἐλεύθερον συνδικάτον ἐγνώριζεν ἄριστα ὅτι, διὰ νὰ ὑπάρξῃ, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν ἐργάται. Ὅτι, διὰ νὰ ὑπάρχουν ἐργάται, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν θέσεις ἐργασίας. Ὅτι, διὰ νὰ ὑπάρχουν θέσεις ἐργασίας, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν ἐπιχειρηματίαι. Καὶ ὅτι, ἀντιστρόφως, ὅταν αἱ ἐπιχειρήσεις ἐλλείπουν ἢ μόνον στάσιμοι ἰσχύει τὸ δόγμα : «οὐκ ἂν λάβῃς παρά τοῦ μὴ ἔχοντος». Καί, ἐν προκειμένῳ, ὁ ἔχων ἢ μὴ ἔχων ἦτο ὁ καπιταλισμός. Ταῦτα τὰ φανερά καὶ αὐτονόητα ὡδήγησαν ἕνα πανίσχυρον Ἀμερικανὸν συνδικαλιστὴν ἡγέτην (τὸν David D u b i n s k i) νὰ διατυπώσῃ τὸ ἀπόφθεγμα : «Τὰ συνδικάτα χρειάζονται τὸν καπιταλισμόν, ὅσον τὰ ψάρια τὸ νερό»(1). Εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι καὶ οἱ συνδικαλιστικοὶ ἡγῆται καὶ τὰ στελέχη (ἢ «ἐργατικὴ ἀριστοκρατία») χρειάζονται τὸν καπιταλισμόν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν. «Τὸ μεγαλύτερον δυστύχημα τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἡ ἀπουσία κερδῶν», εἶπεν ἄλλος διάσημος ἡγῆτης τοῦ ἀμερικανικοῦ συνδικαλισμοῦ, ὁ Samuel G o m p e r s (2), ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι καὶ τὸ μεγαλύτερον

1. Briefs, Das Gewerkschaftsproblem usw. 23.

2. Briefs, Zwischen Kapitalismus und Syndikalismus, 82.

δυστύχημα τῶν συνδικάτων καὶ ἰδίως τῆς ἡγεσίας τῶν συνίσταται ἐπίσης εἰς τὴν ἀπουσίαν κερδῶν (τῶν ἐπιχειρήσεων).

Ὁ ἐλεύθερος συνδικαλισμὸς ἐστηρίζετο ἀπολύτως ἐπὶ τοῦ καθεστώτος τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῶν μέσων παραγωγῆς, ἐπὶ τοῦ καπιταλιστικοῦ τρόπου παραγωγῆς, ἐπὶ τῆς καπιταλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων ἀγορῶν (ἐμπορευμάτων καὶ ἐργασίας), βάσει τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζήτησεως, ἐπὶ τῆς ἀλληλεξαρτήσεως καὶ τοῦ συναγωνισμοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοματισμοῦ τοῦ οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ.

Δ. Ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας πρὸς τὴν κατοχύρωσιν

Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὄροι ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν συνδικάτων καὶ εἰς ἱεραρχικὴν πυραμιδωσιν αὐτῶν, ἂν προστεθῇ καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἀντικαταστάσεως ἐργαζομένων ἐργατῶν δι' ἀνέργων ἢ εἰδικευμένων ἐργατῶν δι' ἀνειδικεῦτων. Τὰ συνδικάτα ἀνεγνωρίσθησαν ἐπίσημος καὶ ἀπέβησαν κοινωνικοὶ θεσμοί, ἐφοδιασμένοι καὶ διὰ πειθαναγκαστικῶν κανόνων καὶ κυρώσεων. Οὕτως ἐπῆλθε καὶ εἰς τὰ συνδικάτα ὁ ἐσωτερικὸς διαφορισμὸς μεταξὺ τῶν ἡγετῶν, τῶν στελεχῶν καὶ τῶν μελῶν καὶ προήλθεν ἡ ἰθύνουσα συνδικαλιστικὴ ὀλιγαρχία.

Ἐν τούτοις, δὲν εὑρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὸν κατοχυρωμένον συνδικαλισμὸν. Εὑρισκόμεθα εἰς τὴν μεταβατικὴν περίοδον :

Παρ' ὅλον τὸν ἐσωτερικὸν διαφορισμὸν τῶν συνδικάτων — προὔγγελον τοῦ συνδικαλιστικοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ — ἡ ἰθύνουσα συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία περιορίζει τὰς ἀξιώσεις τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν εἰς ἐνεργείας ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω «φιλελευθέρων» βάσεων. Αἱ διατυπούμεναι ἀξιώσεις καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἡγετῶν ἐξακολουθεῖ νὰ βασίζεται εἰς μίαν συνεχῆ πίεσιν ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, ὅχι ὅμως καὶ ἐπὶ τοῦ Κοινοβουλίου, ἐπὶ τοῦ Κράτους, ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, ἐπὶ τῆς Δημοσιότητος καὶ ἐπὶ τῆς Κοινωνίας. Διὰ τῆς διατυπώσεως συνεχῶν αἰτημάτων αἱ συνδικαλιστικαὶ ἡγεσίαι μετέρχονται δημαγωγικά μέσα ὅπως καὶ τὰ φιλελεύθερα καὶ δημοκρατικὰ πολιτικὰ κόμματα ὄλων τῶν τάξεων, πρὸς τὸν σκοπὸν ν' ἀποσποῦν διαρκῶς καὶ μεγαλυτέρας μεριδας ἐκ τῶν καπιταλιστικῶν κερδῶν, ἐν τῷ ὅτι, πάντοτε, τοῦ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ, πρὸς βελτίωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργατῶν καὶ ἰδιαίτερος τῶν ἡγετῶν καὶ τῶν στελεχῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς διαρκῆ ἄσκησιν μαχητικότητος. Ἡγεσία καὶ μᾶζι «χρειάζονται ἀκόμη τὸν καπιταλισμὸν, ὅπως τὰ ψάρια τὸ νερό». Εἶναι ἡ ἐποχὴ, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ συνδικάτα σκέπτονται καπιταλιστικῶς, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀτομιστικοῦ καὶ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ.

Δύο ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων συνδικαλιστικῶν ἡγετῶν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν δεικνύουν ἀπροκαλύπτως τὴν κατεύθυνσιν τῶν ἐλευθέρων συνδικάτων. Samuel Gompers : «Σκοπὸς μας εἶναι ἡ διατήρησις τῆς καθεστηκυίας τάξεως, ἡ ἐξέλιξις τῆς καὶ ἡ βελτιώσις τῆς». John Lewis : «Ἡ Trade Union ἀποτελεῖ τμήμα συμπληρωματικὸν τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Εἶναι φαινόμενον καπιταλιστικόν, ἐντελῶς ὅπως ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία. Ἡ ὁμὰς τῶν ἐργατῶν συμμετέ-

χει εἰς τὴν κοινὴν δρᾶσιν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς πωλήσεως. Ἡ ἄλλη ὁμάς — τῶν καπιταλιστῶν — ἀκολουθεῖ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς σκοπὸν. Τὸ οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ αὐτὸ δι' ἀμφοτέρωτα τὰ μέρη : τὸ κέρδος» (1).

Ὅπως οἱ καπιταλισταὶ ἐπισωρεύουν κέρδη, οὕτω καὶ τὰ συνδικάτα ἐπισωρεύουν ἀξιώσεις καὶ κέρδη. Εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἄνω, συνδικαλιστικοῦ μεγιστάνου Samuel Gompers καὶ τὸ ἄλλο περίφημον ἀπόφθεγμα : «Ὅ,τι καὶ ἂν μᾶς δίνουν, ἡμεῖς θὰ ζητοῦμεν περισσότερα καὶ περισσότερα καὶ περισσότερα» (2). Ἦτο, ἐπομένως, φυσικὸν διὰ τοὺς καπιταλιστὰς νὰ προσφέρουν ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς ὀλίγους συνδικαλιστικούς ἡγέτας τὰ δεκάκις «περισσότερα», διὰ νὰ ζητοῦν διὰ τοὺς πολλοὺς ἐργάτας ἀπλῶς τὰ τρις περισσότερα. Οἱ ἄστοι οὐδέποτε ἔπαυσαν νὰ σκέπτονται «οἰκονομικῶς», ἔστω καὶ ἂν πρόκειται περὶ ἐκβιάσεως καὶ δωροδοκίας.

Ἄλλ' ἡ φιλελευθέρη καὶ δημοκρατικὴ δημαγωγία τῆς ἡγεσίας τῶν συνδικάτων, διὰ τῆς ὁποίας αὕτη ἐδραίωνει τὴν προσωπικὴν τῆς θέσιν, ἔχει καὶ μίαν ἀντίθετον ὄψιν : εἰς περιπτώσεις ἀποτυχίας αἱ μᾶζαι μεταστρέφονται, αὐτὸς δὲ ἀκριβῶς ὁ φόβος τῶν ἡγετῶν τοὺς δημιουργεῖ ἄγχοι καὶ ἀπώλειαν γοήτρου καὶ προνομίων.

Εἰς αὐτὰ τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ πρὸ παντὸς εἰς τὸν ἐσωτερικὸν διαφορισμὸν τοῦ συνδικαλισμοῦ (ἡγεσία καὶ μᾶζα) ὀφείλεται ἡ ἀναζήτησις καὶ ἄλλων πηγῶν, πλὴν τῶν ἐπιχειρηματιῶν, πρὸς αὐξήσιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς δυνάμεως τῶν συνδικάτων, μετατρεπομένων εἰς κατωχυρωμένα συνδικάτα, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τῶν ἡγετικῶν συνδικαλιστικῶν μειοψηφιῶν, μετατρεπομένων εἰς ὀλιγαρχίας.

2. Ὁ μονοπωλιστικὸς καπιταλισμὸς καὶ ὁ κατωχυρωμένος συνδικαλισμὸς

A. Πολιτικοκοινωνικαὶ προϋποθέσεις

Ὁ πρῶτος καὶ κύριος λόγος τῆς ἐξελίξεως τοῦ κλασσικοῦ συνδικαλισμοῦ εἰς κατωχυρωμένον συνδικαλισμὸν ὑπῆρξε, βεβαίως, ἡ κάμψις τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἀντιπάλου, δηλαδὴ τοῦ καπιταλισμοῦ : Ὅργανοι ἀδυναμίαι τῆς ἀστικῆς τάξεως, περὶ τῶν ὁποίων διελάβομεν ἀλλαχού (3), ἡ ἐγγενὴς θεωρητικὴ ἀνεπάρκεια καὶ μυωπία τῆς ἰθυνοῦσης ἀστικῆς τάξεως, σωρεία ἠτοπαθῶν, διὰ τὸν ἄστον, θεωριῶν τῶν ἀριστερῶν διανοουμένων (4), ὁ ἔτοιμος πάντοτε συμβιβασμὸς βάσει ὑλικῶν καὶ προσωρινῶν μόνον συμφερόντων, ἄνευ μακροτέρας προοπτικῆς καὶ μὲ πλήρη ἀνικανότητα ἀντιλήψεως τῶν ψυχολογικῶν ἀποτελεσμάτων ἐπὶ τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, ἡ ἔλλειψις ἠθους καὶ γενναιότητος — ποὺ δὲν προέρχονται

1. Lefranc, 33.

2. Briefs, Das Gewerkschaftsproblem usw, 58.

3. E. Λεμπέση, Μῦθος καὶ πραγματικότης τῆς ἀστικῆς κοινωνίας.

4. Le Bon, La psychologie politique, 285 ἔπ.

ποτέ ἀπὸ τὸν ὕλισμόν — εἶναι τὰ κυριώτερα ψυχολογικά καὶ πνευματικά αἰτία. Τὰ ὕλικα αἰτία τῆς προωθησεως, ἀλλ' ὄχι τῆς οὐσίας, εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων: Ἡ ἐξ ἀντικειμένου πολεμικὴ ἀναγκαιότης ἀφῆρσεν ἀπὸ τὸν καπιταλισμόν τοὺς κλασσικοὺς καὶ φιλελευθέρους οικονομικοὺς νόμους καὶ ἐπέβαλε στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν τῆς οικονομίας δι' ὅλων τῶν κρατικῶν παρεμβατικῶν μέτρων. Ὁ καπιταλισμὸς κατέστη ὑπάλληλος τοῦ Κράτους. Ἐπόμενον ἦτο, μετὰ τὴν καθίζησιν τῆς κρατικῆς αὐθεντίας, νὰ καταστῇ καὶ τὸ Κράτος ὑπάλληλος τοῦ συνδικαλισμοῦ: Διευθυνόμεναι οἰκονομίαι, με ὀρθολογικὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων, κρατικοὶ ἐλεγκοὶ παραγωγῆς καὶ διανομῆς τιμῶν καὶ καταναλώσεως, κατήργησαν τὴν φιλελευθέραν οἰκονομίαν καὶ ἠνοίξαν τὸν δρόμον εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῶν συνδικάτων, τὰ ὅποια ρυθμίζουν τὰς ἀξιώσεις τῶν ὄχι πλέον ἀναλόγως τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ διὰ τῆς γυμνῆς τῶν δυνάμεως (1). Οὕτω τὰ ἐργατικά συνδικάτα δὲν ἱκανοποιοῦν τὰς ἀξιώσεις τῶν αὐτὰς διὰ τῆς «ὑπεραξίας» τῶν καπιταλιστῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν μονοπωλιστικῶν κερδῶν τῶν καπιταλιστικῶν μονοπωλίων καὶ διὰ κρατικῶν μέσων, δηλαδὴ εἰς βᾶρος τῆς ὅλης κοινωνίας. Διατηρῶν τὴν ἐμπορικὴν νοσοτροπίαν καὶ τὴν τακτικὴν τῶν συνεχῶν ἀξιώσεων τοῦ «κλασσικοῦ» συνδικαλισμοῦ («περισσότερα καὶ πάλιν περισσότερα»), ὁ ἤδη κατωχρωμένος συνδικαλισμὸς, ἀπευθύνει τὰς σημαντικῶς μεγαλυτέρας καὶ διαρκῶς αὐξοῦσας ἀξιώσεις τοῦ ὄχι μόνον πρὸς τὸν «καπιταλισμόν», ἀλλὰ — μέσῳ τοῦ «κράτους εὐημερίας» ἢ «κοινωνικοῦ κράτους» — πρὸς ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις, εἰς βᾶρος τῶν ὁποίων γίνεται ἢ ἐπιπτώσεις τῶν συνδικαλιστικῶν λαφύρων ἐκ τῆς «γυμνῆς δυνάμεως», εἴτε παρὰ τοῦ καπιταλισμοῦ — μέσῳ τῶν οἰκονομικῶν μονοπωλίων καὶ τῶν τιμῶν — εἴτε παρὰ τοῦ Κράτους, διὰ τῶν ἐπιπτώσεων τῆς «κοινωνικῆς φορολογίας» (2) ἢ τοῦ νομισματικοῦ πληθωρισμοῦ (3). Ἀξιώσεις καὶ προνόμια, ἀποτελέσαντα ἄλλοτε ἄπλως διεκδικήσεις δεκαετηρίδων, ἀνεγνωρίσθησαν καὶ παρεχωρήθησαν «αὐτομάτως» ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς τὰ συνδικάτα, μετὰ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους, διὰ τῆς ἰσχυρᾶς πίεσεως τῶν συνδικάτων ἐπὶ τῶν κομμάτων, τῶν κοινοβουλίων καὶ τῶν κυβερνήσεων (4). Οἱ πλέον σκληροτράχηλοι καπιταλισταὶ ἠναγκάσθησαν ἐπὶ πλέον νὰ «συμβιβασθοῦν» μετὰ τὰ συνδικάτα ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους, διότι τὰ μεταπολεμικὰ δημοκρατικά κράτη παρενέβαλον νομοθετικῶς καὶ εἰς τὰ

1. Αὐξήσεις μισθῶν δυσανάλογοι πρὸς τὴν ἀποδοτικότητα τῶν ἐπιχειρήσεων προκαλοῦν εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας τὴν ἐπιδίωξιν καλυτέρου τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ὁ ὅποιος ἀντικαθίστα ἔργατας καὶ προκαλεῖ ἀνεργίαν. Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἔχουν οἱ λεγόμενοι «πολιτικοὶ μισθοὶ», τούτεστιν οἱ ἐπιβαλλόμενοι ἀθαιρέτως ὑπὸ τῶν συνδικάτων ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων ὑψηλοὶ ἐργατικοὶ μισθοί, οἱ ὅποιοι ἐπιβαρύνουν τὸ κόστος τῶν ἐπιχειρήσεων. Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν, ἂν μία ἐπιχείρησις δύναται νὰ προσλάβῃ 700.000 ἐργάτας, ὑπὸ τὸν ἀβίαστον μηχανισμόν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως ἐργασίας, ἀντιθέτως ὑπὸ τὴν συνδικαλιστικὴν «πολιτικὴν» ἐπιβολὴν ἀνωτέρων καὶ δυσαναλόγων μισθῶν ἢ αὐτῆ ἐπιχείρησις δύναται νὰ προσλάβῃ μόνον 300.000 ἐργάτας. (Rittershausen, Wirtschaft, 16-19).

2. Thomas Wilson, Der moderne Kapitalismus und der wirtschaftliche Fortschritt, 126-139.

3. H. Rittershausen, Wirtschaft, 19. — Καταστροφὴ κεφαλαίων, 96-97.

4. Lefranc, Le syndicalisme dans le monde, 41, 64 ἐπ. 75, 78, 84, 92, 94.

ἐργοστάσια ἀντιπροσώπους τῶν συνδικάτων καὶ ἐργατικά συμβούλια, βάσει τῆς ἰσοτιμίας κεφαλαίου καὶ ἐργασίας (1).

Τὰ μεταπολεμικά δημοκρατικά κράτη — εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ 1918, εἰς Η.Π.Α. ἀπὸ τοῦ 1933 — ἐδημιούργησαν νομοθετικῶς βασικὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν διαμόρφωσιν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ, διὰ τοῦ νέου — πολὺ εὐρυτέρου — Ἐργατικοῦ Δικαίου καὶ διὰ τῆς σημαντικῆς ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ πλέον τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, ὡς εἶδους κοινωνικῆς προνοίας, μὲ συλλογικὴν εὐθύνην (2).

Ἐπὶ πλέον τὰ ὡς ἄνω κράτη ἀσκοῦν ἐπίσημον οἰκονομικὴν πολιτικὴν ἀπασχολήσεως δι' οἰκονομικῶν μεθόδων, οἱ ὅποιοι οὐδέποτε θὰ ἐθεωροῦντο, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ καὶ τοῦ κλασσικοῦ συνδικάτου, ὡς ὀρθολογικαὶ καὶ ἐφαρμόσιμοι, ἀλλ' ἐπιζημία εἰς τὴν ὅλην οἰκονομίαν καὶ κοινωνίαν. Ἡ ὄλη, ἄλλως τε, πολιτικὴ τῆς «πλήρους ἀπασχολήσεως» ἐξ ὑπαρκοῦν ἀπέβλεπεν εἰς «κοινωνικά» καὶ ὄχι εἰς οἰκονομικά ἀποτελέσματα καὶ παραβλέπει καὶ ἰσοζύγιον πληρωμῶν καὶ σταθερότητα τῶν τιμῶν καὶ ἐπιβάρυνσιν τῆς καταναλώσεως καὶ ἐπιπτώσεις χάριν τῆς «κοινωνικῆς ἀσφαλείας».

Οὕτω, τὰ κατοχυρωμένα συνδικάτα τοῦ 20οῦ αἰῶνος εἶναι κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ τύπους ὅλως διάφορα ἀπὸ τὰ ἀρχικά συνδικάτα : ἀποτελοῦν παντοδύναμους κοινωνικοοικονομικοὺς σχηματισμοὺς, ποὺ διαπραγματεύονται μὲ καπιταλιστὰς καὶ μὲ τὸ Κράτος «ἀπὸ θέσεως ἰσχύος» καὶ «ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους». Ἀπέβησαν κοινωνικοὶ θεσμοὶ, ἀναγνωριζόμενοι καὶ παρὰ τῶν «ἀντιπάλων».

Β. Διαρθρωτικαὶ μεταβολαὶ (ἡγεσία καὶ μᾶζα)

Ἐνα σημαντικὸν γεγονός, τὸ ὁποῖον συνέτεινε τὰ μέγιστα εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ νομοθετικὴν κατοχύρωσιν τοῦ συγχρόνου συνδικαλισμοῦ, εἶναι, πλὴν τῆς ὀλιγαρχίας τῶν ἡγετῶν καὶ στελεχῶν, τὸ ἕτερον σκέλος, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητον διὰ νὰ υπάρξουν ὀλιγαρχίαι : εἶναι ἡ βᾶσις τῶν ὀλιγαρχιῶν : αἱ μᾶζαι (3). Διότι, κατὰ βασικὸν κοινωνιολογικὸν κανόνα, οὔτε αἱ μᾶζαι εἶναι ἱκαναὶ νὰ κυβερνηθοῦν χωρὶς ἡγεσίαν (κατ' ἀνάγκην ὀλιγαρχικὴν) οὔτε αἱ ὀλιγαρχίαι εἶναι δυνατὸν νὰ προκύβουν χωρὶς τὰς ἰσοπεδωμένας μᾶζας, ποὺ ἀποτελοῦν τὸ ἔδαφος τῶν ὀλιγαρχιῶν. Τὸ φαινόμενον, συνεπῶς, τῆς μαζοπορίας ἕως τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἠῤῥησε σημαντικώτατα τὴν δύναμιν καὶ τὴν κατοχύρωσιν τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων, ἐπιτυχιῶν καὶ προνομίων. Διότι ἡ μαζοποίησις ἠῤῥησε, πρῶτον, τὸν ἀριθμὸν τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν καὶ, δεύτερον, τὴν ὁμοιομορφίαν καὶ εὐκολίαν καθέτων διαρθρώσεων καὶ συνασπισμῶν καὶ κοινῆς δράσεως τῶν συνδικάτων, ὁμοίαν πρὸς τὰς καθέτους συγχωνεύσεις ἐπιχειρήσεων εἰς καπιταλιστικά μονοπώλια (τράστ) (4), εἰς χεῖρας

1. Lefranc, op. cit. 41-43, 46, 48, 78, (N. I. R. A. USA).—84, 94-93 (Ἀγγλία).—99 (Γαλλία).

2. Hans-Karl Trouillier, Gewerkschaften, 105-108.

3. Heinz Mauss, Arbeiter, 237-38. Max Graf Solms, Masse 325-28.

4. Margarete V. Eynern, Kapitalismus, 136.

μᾶς ἀνωτάτης συνδικαλιστικῆς ὀλιγαρχίας, ὁμοίας πρὸς τοὺς Managers τῶν καπιταλιστικῶν μονοπωλίων (1). Ἡ τοιαύτη ὁμοιομορφία, ἀπότοκος τῆς μαζοποίησης, ἀποφέρει μεγαλύτεραν δυνάμιν κρούσεως. Ἀλλ' ἡ μαζοποίησις, διὰ τῆς ὁμοιομορφίας καὶ τῆς τυποποίησης τῶν ἰδεῶν καὶ συνθημάτων, δηλαδὴ διὰ τῆς πτώσεως τοῦ πνευματικοῦ, ἠθικοῦ καὶ κριτικοῦ ἐπιπέδου τῶν μαζῶν, προκαλεῖ ἀντίστοιχον αὔξησιν τῆς δυνάμεως τῶν ἡγετικῶν ὀλιγαρχιδῶν, ἧτοι αὐξάνει ἐπίσης τὴν δυνάμιν καὶ αὐτῶν. Περιττόν, βεβαίως, νὰ τονισθῇ ὅτι τὴν πραγματικὴν σημασίαν ἔχει ἡ αὔξησις τῆς δυνάμεως τῶν ὀλιγαρχιδῶν, διότι ἡ αὔξησις τῶν ἐργατικῶν μαζῶν χρησιμεύει ἀπλῶς ὡς πρώτη ὕλη διὰ τὴν κοινωνικὴν ἢ συνδικαλιστικὴν πολιτικὴν τῆς ἡγεσίας. Ἡ ἡγεσία ἐνισχύεται εἰς τὰ ἰδιαίτερα της συμφέροντα ἀπὸ τὴν αὔξησιν τῶν ἐργατικῶν μαζῶν καὶ ὄχι αἱ μᾶζαι ἀπὸ τὴν ἡγεσίαν. Ἀντιθέτως, μικρότεραι μᾶζαι — λ.χ. μικρότερον πόλεον — εἶναι ἰσχυρότεραι ἔναντι τῶν ὀλιγαρχιδῶν, διότι ἀποτελοῦνται εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν ἀπὸ ἄτομα, δηλαδὴ εἶναι ὀλιγώτερον μᾶζαι (2). Δὲν εἶναι τυχαῖον, ὅτι ὁ J. J. Rousseau ἐνεπνεύσθη τὰς ἀτομιστικὰς του ἀρχὰς ἀπὸ τὸ μικρὸν καντόνιον τῆς Γενεύης, ἐνῶ μόνον αἱ μεγαλοπόλεις καὶ κοσμοπόλεις εἶναι τὸ ἔδαφος ὅλων τῶν κοινωνικῶν ἐπαναστάσεων καὶ τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ (3).

Ἡ ἀριθμητικὴ αὔξησις τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν εἰς τὸν 20ὸν αἰῶνα, ὀφείλεται εἰς τὸ σημαντικὸν γεγονός ὅτι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐλεύθερον συνδικάτον, τὸ ὅποιον περιελάμβανεν ἕως τότε μόνον τοὺς εἰδικευμένους ἐργάτας, περιέλαβεν ἤδη καὶ τὰς πολὺ εὐρυτέρας μᾶζας τῶν ἀνειδικεύτων ἐργατῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὄχι μόνον ἠὔξησεν ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων μελῶν, ἀλλ' ἀνήλθε καὶ ὁ βαθμὸς τῆς μαζοποίησης. Διότι, ἐνῶ μεταξὺ τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν ὑπῆρχον διαφοραὶ καὶ διαβαθμίσεις, λόγῳ τῶν ἰδιαίτερον φυσικῶν προσόντων, εἰδικότητων καὶ ἀμοιβῶν, ἀντιθέτως μεταξὺ τῶν ἀνειδικεύτων ἐργατῶν ὑπῆρχεν ἕκ προοιμίων ἰσοπέδωσις, ἡ ὅποια ἀποτελεῖ τὴν πρώτην προϋπόθεσιν τῆς μαζοποίησης. Ὅτι, ἰδίως μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, ἡ κατευθυντήριος γραμμὴ τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ ἦτο ἡ ἀνοδικὴ προσαρμογὴ τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων τῶν ἀνειδικεύτων ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων πρὸς τοὺς μισθοὺς καὶ τὰ ἡμερομίσθια τῶν εἰδικευμένων, τοῦτο εἶναι μία περαιτέρω συνέπεια τῆς ἐξομοίωσης καὶ τῆς «ἰσότητος» τῶν δύο αὐτῶν ὅλων διαφορετικῶν κατηγοριῶν τῶν ἐργαζομένων, εἰς ὄφελος ἀκριβῶς τῶν μαζοποιημένων κατοπτρῶν στρωμάτων τῆς ἐργατικῆς τάξεως, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν μειονότητα μὲν εἰς τὴν κοινωνίαν, τὴν πλειοψηφίαν δὲ τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν εἰς τὸν κατοχυρωμένον συνδικαλισμὸν. Ἡ τοιαύτη «ἰσότης» εἶναι αὐτοδῆλως ἀνισότης εἰς βάρος τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν καὶ εἰς βάρος ὀλοκλήρου τῆς ὑπαλληλικῆς ἐπαγγελματικῆς τάξεως, ἡ ὅποια διαθέτει ποιοτικὰ προσόντα ἀνώτερα καὶ αὐτῶν τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν. Δι' ὃν λόγον λ.χ. εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας οἱ ὑπάλληλοι οὐδέ-

1. Edgar Salin, Manager, 111.

2. Rousseau, Contrat Social, Livre 111, Chap. 1.

3. Carl Brinkmann, Soziologische Theorie der Revolution, 45.

ποτε συνήνεσαν ν' αποτελέσουν μίαν και μόνην συνδικαλιστικήν ὀργάνωσιν μετὰ τῶν ἐργατῶν και ἐπιμένουν εἰς τὰ ἰδικά των συνδικάτα (1). Ἐν ἡ τάσις τῆς ἐξιώσεως τῶν ἀμοιβῶν ἐργασίας μεταξὺ εἰδικευμένων και ἀνειδικεῦτων ἐργατῶν ἐπικρατήση μονιμώτερον και γενικώτερον, ἐντὸς ὀλίγου δὲν θὰ ὑπάρχουν εἰδικευμένοι ἐργάται. Ἄλλ' ὑπάρχει και ἄλλη ὁδός: μετὰ τὰς νέας αὐξήσεις τῶν ἀνειδικεῦτων ἐργατῶν διατυπῶνται ὑπὸ τοῦ συνδικαλισμοῦ νέαι ἀξιώσεις αὐξήσεων και διὰ τοὺς εἰδικευμένους ἐργάτας και ὑπαλλήλους και οὕτως ἐνισχύεται ὁ μηχανισμὸς τῶν συνεχῶν και ἀπεριορίστων ἀξιώσεων, ὁ ὅποιος ἀποτελεῖ τὸν «νόμον ζωῆς» τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ.

Ἡ τοιαύτη ἐξίσωσις τῶν δύο αὐτῶν κατηγοριῶν, και ὁ μηχανισμὸς τῶν ἀπεριορίστων ἀξιώσεων ἀπὸ τῆς ὀργανωτικῆς πλευρᾶς, ἀποτελοῦν γεγονότα τετελεσμένα. Μόνον δὲ ἀπὸ τῆς μισθολογικῆς πλευρᾶς συναντᾷ ἀνυπερβλήτα ἐμπόλεσμένα. Μόνον δὲ ἀπὸ τῆς οἰκονομίας, εἴτε φιλελευθέραν, εἴτε διευθυνομένην, εἴτε σοσιαλιστικήν, εἴτε κομμουνιστικήν. Εἶναι δὲ μόνον πρὸς ὄφελος τῶν συνδικαλιστικῶν ἡγετικῶν ὀλιγαρχιῶν πᾶσα ποσοτικὴ αὐξήσις τῶν μαζῶν και πᾶσα αὐξήσις τῆς μαζοποιήσεως.

Γ. Διαρθρωτικαὶ μεταβολαὶ (αἱ κρατικαὶ κατοχυρώσεις)

Κατόπιν τῶν διαρθρωτικῶν αὐτῶν μεταβολῶν τοῦ ἀρχικοῦ συνδικαλισμοῦ, ποὺ κατέστησαν δυναταὶ διὰ τῶν νομοθετικῶν μέτρων τῶν δημοκρατικῶν κρατῶν — δηλαδὴ διὰ τῶν δημοκρατικῶν κομμάτων τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας μετὰ τὴν προοπτικὴν τῆς αὐξήσεως τῶν κομματικῶν ἐκλογικῶν ψήφων — ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς παρουσιάζει, κατὰ τὸν Briefs, τὴν ἀκόλουθον ὄψιν:

α) Ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς ἀπολαύει τῆς πλήρους ἀναγνωρίσεως παρὰ τῆς νομοθεσίας, τῆς ἐργοδοσίας και τῆς κοινῆς γνώμης. Ὡς ἀναγνώρισις, νοεῖται ὅχι ἡ ἀνοχή του, παρὰ τῶν νόμων, ἀλλ' ἡ νομοθετικῶς θεσπισθεῖσα παραχώρησις, καθ' ἣν ὁ συνδικαλισμὸς εἶναι ὀργανον τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἐκ τῆς συνεργασίας τοῦ ὁποῖου ἀναμένεται ἡ λειτουργία της. Πέραν τούτου ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς εἶναι ὄργανον τηρήσεως κοινωνικῆς τάξεως (Sozialordnung), πληροῦν ἀπαραιτήτους λειτουργίας. Ἡ ἀναγνώρισις του παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν ἐξυπακούει τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐργοδότη νὰ διαπραγματεύεται καλῆ τῆ πίστει μετὰ τῶν συνδικάτων τοὺς μονομερεῖς ὄρους τῶν ἐργατικῶν συμβάσεων. Ὁ ἐργοδότης ὑποχρεοῦται προσέτι ν' ἀπόσχη ἐνεργείας, ἣτις θὰ ἠδύνατο νὰ θέσῃ ἐν κινδύνῳ τὴν ὑπόστασιν και τὴν λειτουργίαν τῶν συνδικάτων, ὑποχρεοῦται δὲ νὰ ἐνεργῇ θετικῶς πρὸς ἐξασφάλισίν των.

β) Ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς ἀπολαύει σταθερότητος και

1. Croner, Die Angestellten in der modernen Gesellschaft, 191-204, 199, 203. Fritz Margbach, Theorie des Mittelstandes, 112.

ἀσφαλείας, διότι ἀποτελεῖ κοινωνικόν θεσμόν. Εἶναι τόσον θεσμοθετη-
μένος καὶ ἔχει τόσον βαθείας τὰς ρίζας, ὥστε διαθέτει ἰσχυράν στερεότητα
ἐναντι τῶν οικονομικῶν διακυμάνσεων. Οἰκονομικαὶ κρίσεις δύνανται νὰ τὸν
ἐπηρεάσουν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν καὶ ὡς πρὸς τοὺς οικονομικοὺς του
πόρους, ἀλλὰ τὰς ἀπωλείας ταύτας μοιράζεται με τοὺς λοιποὺς οἰκονο-
μικοὺς θεσμοὺς [δηλαδή με τοὺς ἐργοδοτὰς καὶ με τὸ Κράτος, ἦτοι με
ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις].

»γ) Ὁ κατωχυρωμένος συνδικαλισμὸς ἀναλαμβάνει κρατικὰς ἀρμοδι-
ότητες καὶ εὐθύναι. Ἐκπροσωπεῖ τοὺς ὀργανωμένους ἐργάτας καὶ τοὺς
ιδιωτικοὺς καὶ δημοσίους ὑπαλλήλους ἐναντι τῶν κοινοβουλίῶν καὶ τῶν
κυβερνήσεων. Διὰ τῆς ἐκπροσωπήσεως ταύτης αἱ ἐργατικαὶ ὑποθέσεις
παύουν νὰ εἶναι ἰδιωτικαὶ καὶ ἀνέρχονται εἰς ἐπίπεδον δημοσίων ὑπο-
θέσεων. Οὕτως, ὁ κατωχυρωμένος συνδικαλισμὸς ἀπέβη εἶδος κρατικῆς
ἐξουσίας. Αἱ κρατικαὶ ἀρχαὶ τὸν συμβουλευόνται ἐπὶ θεμάτων, κειμένων
πολὺ πέραν τοῦ συνδικαλιστικοῦ πεδίου. Εἰς ὅλους τοὺς
δημοσίους καὶ πολιτικοὺς θεσμοὺς ὁ κατωχυρωμένος συνδικαλισμὸς ἔχει ἔδρας
καὶ ψήφους.

»Περὶ τὸν νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ ἐπέκτασις τῆς κρατικῆς εὐθύνης διὰ τὴν ἀνεργίαν
καὶ ἄλλας κοινωνικὰς ζημίας, σημαίνει μίαν ἔμμεσον ἐνίσχυσιν τοῦ συνδικαλι-
σμοῦ: ὅσον περισσότερα κοινωνικὰ μέτρα λαμβάνονται παρὰ τοῦ Κράτους
ὑπὲρ τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων, τόσον περισσότερον τὰ μέτρα ταῦτα
ἐνθαρρύνουν ὀλοκλήρους ἐργατικὰς ομάδας νὰ προσχωρήσουν εἰς τὸν συνδικαλι-
σμόν. Καὶ μεταξύ τῶν κοινωνικῶν ομάδων οὐδεμία πιστεύει ὀλιγώτερον εἰς τοὺς
οἰκονομικοὺς νόμους τῆς ἀγορᾶς καὶ οὐδεμία πιστεύει περισσότερον εἰς τὴν
πίεσιν καὶ τὴν ἀπειλήν, ἀπὸ τὴν ἐργατικὴν τάξιν (1)».

Δ. Διαρθρωτικαὶ μεταβολαὶ (ὀλοκληρωτισμὸς)

Κατόπιν καὶ τῶν κατοχυρώσεων τούτων ἐπόμενον εἶναι ὅτι ἐδημιουργήθησαν
νέαι ἀντίστοιχοι διαρθρωτικαὶ μεταβολαὶ εἰς τὸν συνδικαλισμὸν ἀφορῶσαι τὸ
ἦθος, τὸ εἶδος καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν «αἰτημάτων», τοὺς ἀμέσους καὶ τοὺς ἀπωτέ-
τους σκοποὺς καὶ τὴν πολιτικὴν καὶ τακτικὴν των:

α) Ὡς πρὸς τὸ ἦθος ἐξέλιπεν ἀπὸ τὸν κατωχυρωμένον συνδικαλισμόν,
λόγῳ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐξουσιῶν του, τὸ ἦθος τοῦ
συνδικαλισμοῦ τοῦ ἀρχικοῦ τύπου, ὁ ὁποῖος, παρὰ τὰς συνεχεῖς ἀξιώσεις του,
— τὰς ὁποίας προέβαλε διαρκῶς καὶ ἐκ λόγων γοήτρου — ἀνεγνώριζεν
ὅμως καὶ τὰ ὄρια τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ — βάσει τοῦ δόγματος
τοῦ Dubinski καὶ τοῦ Samuel Gompers — δὲν ἐσκόπει τὴν θανάσιμον
ἀφαίμαξιν αὐτῶν. Καί, πρὸ παντός, δὲν ἦτο de jure συνεταιῖρος τῶν καπι-
ταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ δὲν ἀνεγνωρίζετο ὡς συνεταιῖρος τοῦ Κρά-
τους. Διότι ἀπηύθυνε τὰ αἰτήματά του ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν καπιταλισμόν,

ὁ ὁποῖος ἔπαιζε τὸν ρόλον τῆς ἀγελάδος τοῦ P a g e t ο, συνεχῶς μὲν ἀλμεγομένης οὐδέποτε δὲ φονευομένης. Ἀντιθέτως: ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς οὐδὲν κατ' ἀρχὴν ὄριον τῶν παντοίων αἰτημάτων του γνωρίζει: Π ρ ω τ ῖ σ τ ω ς καὶ κυρίως διότι δὲ ν ἄ ν α γ ν ω ρ ῖ ζ ε ι τὸν καπιταλισμὸν — ἔστω καὶ τὸν ἡμιπαράλυτον «κοινωνικόν» καπιταλισμὸν — διότι, ἄλλοι εἶναι οἱ ἄμεσοι καὶ οἱ ἄνωτεροι σκοποὶ του. Δ ε ὑ τ ε ρ ο ν, διότι δὲν ἀπευθύνει τὰ αἰτήματά του μόνον πρὸς τὸν καπιταλισμὸν — διὰ τὴν τύχην τοῦ ὁποίου ἀδιαφορεῖ — ἀλλ' ἐξ ἴσου ἢ περισσότερο πρὸς τὸ δημοκρατικὸν «κοινωνικὸν Κράτος», δηλαδή πρὸς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, πού ἀποτελοῦν τὸν στόχον τῆς «κοινωνικῆς φορολογίας» χάριν τῆς «κοινωνικῆς ἀσφαλείας», καὶ τ ρ ῖ τ ο ν, διότι, λόγω τῆς κατοχυρώσεως, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐπιβάλλῃ κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἄνευ ὀρίων αἰτήματά του εἰς ὅλας τὰς πηγὰς τῶν κερδῶν του. Τὸ ἦθος του εἶναι, ἐπομένως, ἡ γ υ μ ν ῆ β ῖ α. Διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν βίον του ὁ συνδικαλισμὸς ἐμφανίζει μ η δ ε ν ι σ τ ι κ ἄ φαινόμενα (1).

β) Ὡς πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν αἰτημάτων του ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς ἐπεκτείνεται, ἀπὸ τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων μέχρι τῆς μορφῆς καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν κοινοβουλιῶν (2), τῶν κυβερνήσεων, τῶν πολιτικῶν κομμάτων, τῶν δικαστηρίων, τῶν μέσων δημοσιότητος καὶ τῆς θρησκευτικῆς, τῆς ἐκπαιδευτικῆς καὶ τῆς οἰκοδομικῆς καὶ αἰσθητικῆς ἀκόμη πολιτικῆς μέχρι τῶν διεθνῶν σχέσεων. Τὸ μὲν διὰ τῆς κρατικῆς κατοχυρώσεως, τὸ δὲ διὰ τῆς ἐπικαίρου θέσεως τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ διανομὴν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, — ἀλλὰ καὶ τῶν πνευματικῶν, ἂν πρόκειται λ.χ. περὶ αἰτημάτων ἢ ἀπεργίας τῶν τυπογράφων, τῶν διδασκάλων, τῶν δημοσιογράφων, τῶν ἐπιστημόνων, τῶν συγγραφέων, τῶν μουσικῶν, τῶν ἠθοποιῶν κ.ἄ., — τρίτον, διὰ τοῦ ὄγκου τῶν ψήφων τῶν συνδικαλισμένων μαζῶν εἰς τὰς πολιτικὰς ἢ ἄλλας ἐκλογὰς καὶ, τέλος, διὰ τῆς διεθνούς συνδικαλιστικῆς ὀργανώσεως καὶ ἀλληλεγγύης, ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς διαθέτει ἐνιαίαν, μαζικὴν καὶ ἀποφασιστικὴν δύναμιν κρούσεως, οἷαν δὲν διαθέτει, συνήθως, οὐδεμίαν ἄλλη κοινωνικὴ τάξις ἢ κρατικὴ ἐξουσία. Τόσον λοιπὸν λόγω τῆς ἐ κ τ ἄ σ ε ω ς τῆς δικαιοδοσίας του ἐφ' ὅλων τῶν τομῶν τῆς κοινωνίας, ὅσον καὶ λόγω τῆς ε ν τ ἄ σ ε ω ς εἰς τὴν χρῆσιν τῆς βίας, ἀπέκτησε χαρακτῆρα ὁ λ ο κ λ η ρ ω τ ι κ ὸ ν.

γ) Ὡς πρὸς τοὺς ἀμέσους καὶ ἐμμέσους σκοποὺς τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ πρέπει νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ μαζῶν καὶ ἡγεσίας. Ἐναντιβόλως εἰς τὰ κέρδη τῆς γυμνῆς δυνάμεως συμμετέχουν καὶ αἱ συνδικαλιστικαὶ μᾶζαι. Ἐναντιβόλως ὁμως καὶ ὑλικῶς ἢ ἡγετικὴ ὀλιγαρχία ἰδιοποιεῖται, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἡγετικῶν τῆς ὑπηρεσιῶν καὶ ἐπιτελείων, ἀμοιβὰς καὶ ἀποζημιώσεις, πού ἀ ρ χ ῖ ζ ο υ ν ἀπλῶς ἀπὸ τὴν «μερίδα τοῦ λέοντος» καὶ καταλήγουν εἰς δυσθεωρήτους περιουσίας (3).

1. Περιττόν νὰ προστεθῇ, ὅτι τὸ παράδειγμα τῶν κατοχυρωμένων ἐργατικῶν συνδικατῶν ἐπεξετάθη αὐτομάτως καὶ εἰς τὸν συνδικαλισμὸν ὅλων τῶν τάξεων καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων μέχρι καὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τῶν διδασκάλων (Γαλλία), τῶν ἀστυνομικῶν (Δ. Γερμανία), τῶν λογοτεχνῶν καὶ καλλιτεχνῶν, καὶ τῶν ἐλευθερίων ἐπαγγελμάτων.

2.3. K a i s e r, Die Repräsentation organisierter Interessen, 92.

Τὰ ἀποθεματικά κεφάλαια τῶν ἀμερικανικῶν συνδικάτων τῷ 1950 ἀνῆρχοντο ἀπὸ τῶν τριῶν μέχρι τῶν τεσσάρων δισεκατομμυρίων δολλαρίων. Ἡ Συνομοσπονδία τῶν αὐστριακῶν συνδικάτων ἀναβιβάζει τὰ κεφάλαιά της εἰς 54 ἑκατομμύρια σελλινίων. Ἡ διοίκησις τῆς συνδικαλιστικῆς Συνομοσπονδίας τῆς Δ. Γερμανίας ἀναβιβάζει μόνον τὰς μακροπροθέσμους τοποθετήσεις τῶν κεφαλαίων της εἰς 44,56 ἑκατομμύρια μάρκα (1).

Ὅσον ὁμως δὲν δεχόμεθα μετὰ τοῦ Franz Oppenheimer (2), οὔτε διὰ τοὺς καπιταλιστάς, ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς τῶν (final) καὶ ὅσον ἀντιθέτως δεχόμεθα, μετὰ τοῦ Oppenheimer, ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι σκοπὸς ἐν δὶάμεσος (modal), ὁ δὲ τελικὸς σκοπὸς εἶναι ἡ κοινωνικὴ διάκρισις καὶ ὑπεροχὴ, τόσον δεχόμεθα τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τοὺς διακεκριμένους ἢ πλουτίζοντας συνδικαλιστικούς ἡγέτας τοῦ «φαιουστικοῦ» τοῦλάχιστον φυλετικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ κύκλου τῆς Δ. Εὐρώπης (3) καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Οἱ συνδικαλιστικοὶ ἡγέται εἰς τὸν δυτικὸν κόσμον, διώκουν, πράγματι, τὴν δόξαν καὶ ὄχι τὸν πλοῦτον. Διώκουν τὸν πλοῦτον διὰ τὴν δόξαν. Ἐχουν ψυχὴν καπιταλιστικὴν, ὅπως οἱ μεγάλοι ἡγέται τῆς μεγάλης βιομηχανίας («captains of industry») καὶ τῶν μεγάλων τραπεζῶν, τῶν τράστ καὶ καρτέλ καὶ τῶν παντὸς εἶδους μονοπωλίων. Ἀντιστοιχοῦν ὁμως ὄχι εἰς τὸν σημερινὸν ἀδύναμον καὶ συμβιβαστικὸν καὶ ἀξιοθρήνητον ἀστὸν ὑπὸ κηδεμονίαν, ἀλλ' εἰς τοὺς πρωτεργάτας τοῦ καπιταλισμοῦ, εἰς τοὺς γενναίους καὶ ριψοκινδύνους πειρατάς καὶ κοντοπιέρους κατακτητάς, ὅπως τοὺς περιγράφει ὁ Sombart: «Ἦσαν ἄνθρωποι, ποὺ ἡ περιπετειώδης φαντασία τους ζευγαρωνόταν μετὰ τὴν μεγαλύτερη ἐνεργητικότητα. Ἄνθρωποι γεμῆτοι ρωμαντισμὸ καὶ ὁμως μετὰ καθαρὸν ρεαλιστικὸ μάτι. Ἄνθρωποι, ποὺ σήμερα διοικοῦν ἓνα στόλο καὶ αὔριο κατέχουν ἓνα ὑψηλὸ ἀξίωμα στὴν Πολιτεία. Ἄνθρωποι, ποὺ σήμερα, μετὰ διψασμένον χέρι, ζητοῦν θησαυροὺς καὶ αὔριο ἀρχίζουν νὰ γράφουν μιὰ παγκόσμια ἱστορία. Ἄνθρωποι μετὰ παθιασμένη δίψα ζωῆς, μετὰ δυνατὴ διάθεσις γιὰ τὴ λάμψι καὶ τὴν πολυτέλεια καὶ ὁμως ἱκανοὶ νὰ ὑποφέρουν μῆνες τῆς στερησίσεως ἑνὸς ἀβέβαιου ταξιδιοῦ. Ἄνθρωποι μετὰ τῆς μεγαλύτερες ὀργανωτικῆς ἱκανότητες καὶ μετὰ τὴν μεγαλύτερη παιδικὴ δεισιδαιμονία. Μετὰ μιὰ λέξι: ἄνθρωποι τῆς Ἀναγεννήσεως» (4).

Οἱ μεγιστάνες («Bosses») τοῦ κατωχυρωμένου συνδικαλισμοῦ προκαλοῦν ἀσφαλῶς — καὶ δικαίως — ἀντιρρήσεις ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τῶν ὡς ἄνω περιγραφομένων ὑπὸ τοῦ Sombart ἀρχικῶν ἠρωϊκῶν δημιουργῶν τοῦ παραγωγικοῦ καὶ ἀνωχυρωτοῦ καπιταλισμοῦ πρὸς τοὺς ἡγέτας τοῦ καταναλωτικοῦ καὶ κατωχυρωμένου συνδικαλισμοῦ, οἱ ὅποιοι τοῦναντίον ἔχουν ὡς ἀντίπαλον τὸν σημερινὸν καπιταλισμὸν δεσμώτην (5). Πράγματι, ἐξ ὄλων τῶν χαρακτηρισμῶν τοῦ Sombart διὰ τοὺς πρώτους, εἰς καὶ μόνος φαίνεται προσαρμο-

1. Kaiser, Die Repräsentation organisierter Interessen, 92.

2. Oppenheimer, System der Soziologie, I^o 909.

3. Oswald Spengler, Preussentum und Sozialismus, 13, 18, 36, 39, 83.

4. Sombart, Der Bourgeois, 95.

5. David Riesman, Die einsame Masse, 138, 144, 146, 233.

ζόμενος πρὸς τοὺς ἡγέτας τοῦ κατωχυρωμένου συνδικαλισμοῦ : ἡ διάθεσις πρὸς χρῆσιν γυμνῆς βίας, χωρὶς λογικῶν καὶ ἠθικῶν ἔρμα, πρὸς ἀπόκτησιν κοινωνικῶν λαφύρων, εἰς βάρος τῶν ἀνυπερασπίστων καταναλωτῶν. Ὅχι ὁμως διὰ τῆς ἀτομικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ τῆς μάξης καὶ τῆς δημοκρατίας. Ὅχι μὲ στερήσεις «ἀβεβαίων ταξιδιωτῶν», ἀλλὰ μὲ πλήρη ἐξασφάλισιν πάσης ἀνέσεως (comfort). Μὲ «καθαρὸ ρεαλιστικὸ μάτι», ἀλλὰ χωρὶς ρωμαντισμόν. Μὲ «ἐνεργητικότητα», ἀλλὰ χωρὶς φαντασίαν. Μὲ «ὀργανωτικὰς ἰκανότητας», ἀλλὰ χωρὶς δεισιδαιμονίαν, πλὴν τῆς δεισιδαιμονίας τῆς «ἐπιτυχίας» δι' ὄλων τῶν μέσων. Μὲ μίαν λέξιν : Ὅχι ἄνθρωποι τῆς Ἀναγεννήσεως, ἀλλὰ τῆς Παρακμῆς.

Συνδικαλιστικοὶ ἡγέται ὡς ὁ Lassalle, ὁ Bebel, ὁ Legien οὐδέποτε ἐζήτησαν τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ τὴν κυριαρχίαν. Ἄλλοι, μᾶλλον τῆς ὑπερποντίου Δημοκρατίας, ἐζήτησαν τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὴν κυριαρχίαν. Ὅλοι ὁμως, ἀνεξαιρέτως, εἶχαν κοινὰ χαρακτηριστικά. Διότι, συνειδητῶς ἢ ὑποσυνειδητῶς, κατηρθύνοντο ὅλοι, — πλὴν τοῦ Lassalle — ὑπὸ τοῦ ψυχικοῦ ἀρνητισμοῦ καὶ τοῦ ψυχολογικοῦ συμπλέγματος τῆς ταξικῆς καὶ ἀτομικῆς τῶν μειονεκτικότητος καὶ συνεπῶς, εἴτε ἐγνώριζαν, εἴτε δὲν ἐγνώριζαν τὴν ψυχανάλυσιν καὶ τὸν μαρξισμόν, ἦσαν ὁπαδοὶ τῆς «πάλης τῶν τάξεων». Ὅπως οἱ ἄστοί, ἐκ τοῦ αὐτοῦ συμπλέγματος ἔναντι τῶν εὐγενῶν, ἐθέσπισαν τὴν «ἰσότητά» : Πρόδρομον καὶ τοῦ κατωχυρωμένου συνδικαλισμοῦ.

Ε. Διαρθρωτικαὶ μεταβολαὶ (ἰδιοκτησία δικαιωμάτων)

Ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς σαφῶς σήμερον διαφαίνονται οἱ ἔμμεσοι καὶ ἀπώτεροι σκοποὶ τοῦ κατωχυρωμένου συνδικαλισμοῦ : Δὲν εἶναι πλέον μόνον ἡ διαρκῆς μείωσις τῶν ὥρων ἐργασίας, αἱ συνεχεῖς ἀυξήσεις τῶν ἡμερομισθίων, αἱ συλλογικαὶ συμβάσεις καὶ ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ, ἡ ἐξασφάλισις τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης διαβιώσεως. Εἶναι — εἰς πρώτην δόσιν — ἡ ἀνεύθυνος συνιδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς διὰ τῆς συμμετοχῆς τῶν ἀνευθύνων συνδικάτων ἐν ἰσοτιμίᾳ μετὰ τῶν ἐπευθύνων ἐπιχειρηματιῶν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἡ «οἰκονομικὴ δημοκρατία». Καὶ εἶναι — εἰς δευτέραν δόσιν — ἡ πλήρης συνδικαλιστικὴ ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ ἡ πλήρης ἄνοδος τῶν συνδικάτων — δηλαδὴ τῶν ὀλιγαρχικῶν τῶν — εἰς ἰθύνουσας τάξιν εἰς μίαν ὄχι καπιταλιστικὴν, ὄχι σοσιαλιστικὴν, ἀλλὰ συνδικαλιστικὴν κοινωνίαν.

Εἰς τὸν ἐνδосυνδικαλιστικὸν διαφορισμόν μετὰξὺ ἡγεσίας καὶ μάξης δέον νὰ προστεθῇ καὶ ὁ διαφορισμὸς μετὰξὺ τῶν συνδικάτων. Τὰ πρωτοβάθμια — τοπικά — συνδικάτα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος ἐνοῦνται εἰς ἄνωτερον, δευτεροβάθμιον, συνδικάτον, τὸ ὁποῖον ἐκπροσωπεῖ ὁλόκληρον τὸ ἐπάγγελμα. Τοιαῦτα δευτεροβάθμια συνδικάτα ὀνομάζονται Ἐνώσεις ἢ Ὁμοσπονδία (ὄριζοντία ὀργάνωσις). Καὶ αὐταὶ ἐνοῦνται εἰς μίαν κορυφαίαν κεντρικὴν ὀργάνωσιν, περιλαμβάνουσαν ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα, πού ὀνομάζεται Συνομοσπονδία. (Κάθετος ὀργάνωσις, ἐκπροσωποῦσα ὁλόκληρον τὴν ἐργατικὴν τάξιν). Ὑπάρχει δηλαδὴ ἰεραρχία. Καὶ ὅπου ὑπάρχει ἰεραρχία, ὑπάρχει καὶ ἀνισότης.

Ὁ συναγωνισμὸς μεταξύ τῶν ἐλευθέρων ἐργατῶν, ὁ ὁποῖος, ἐπὶ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ, ἐξεδηλοῦτο εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν ἐργασίας ὑπὸ μορφήν προσφορᾶς, ἐκδηλοῦται, ἀπὸ τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ καὶ ἐντεύθεν, μεταξύ τῶν συνδικάτων, μετὰ βάσιν ὄχι τὴν ἀρχὴν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζήτησεως, ἀλλὰ τὴν δύναμιν πίεσεως. Ἐντὸς τῆς Συνομοσπονδίας ποῦ ἐκπροσωπεῖ «ἐξ ἴσου» ὅλους τοὺς συνδικαλισμένους ἐργάτας, ὑπάρχουν προνομιούχα καὶ μὴ προνομιούχα συνδικάτα (1), ἀναλόγως τῶν προσόντων τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τῆς ἐπικαίρου θέσεως τῶν εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς παραγωγῆς καὶ σοβαραὶ διαφοραὶ ἀκόμη καὶ μεταξύ συνδικάτων τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος. Οἱ τυπογράφοι, λόγου χάριν, καὶ οἱ ἐργάται μετάλλου ἔχουν ἀμοιβὰς ἀσυγκρίτως μεγαλύτερας ἐν συγκρίσει λ.χ. πρὸς τοὺς ἐργάτας ὑφαντουργίας (2). Ἄν τὰ προϊόντα ποῦ παράγουν οἱ τυπογράφοι ἐμπίπτουν εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν ἐργατῶν (ὅπως λ.χ. αἱ ἐφημερίδες) καὶ αὐξηθῆ ἡ τιμὴ τῶν χάριν τῶν αὐξήσεων τῶν τυπογράφων, τότε συμβάλλουν, διὰ τῆς ἐπιπτώσεως, καὶ οἱ ἐργάται ὑφαντουργίας εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν μισθολογικῶν αὐξήσεων τῶν τυπογράφων (3). Εἶναι προφανές ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ ὅλη «ἰδεολογία» τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ βασιζέται ἀποκλειστικῶς εἰς ὑλιστικὰς ἐπιδιώξεις καὶ εἰς τὴν δυναμικὴν ἐπιβολήν, οὐδὲν ἐπιχειρημα καὶ οὐδεμίαν ἐπίκλησιν τῆς ἠθικῆς ἢ τῆς δικαιοσύνης δικαιοῦνται νὰ διατυπώσουν τὰ «ἀδικούμενα» συνδικάτα, διὰ τὸν ἀπλόον λόγον, ὅτι τὰς αὐτὰς ἀρχὰς ἀσπάζονται καὶ τὰ ἴδια καὶ ὡς μέλη τῆς ἀνωτάτης ὁργανώσεως καὶ ὡς κατοχυρωμένα συνδικάτα.

Τὰ δευτεροβάθμια συνδικάτα ὀριζοντίας διαρθρώσεως (Ἐνώσεις ἢ Ὀμοσπονδία) εἶναι ἤδη μονοπωλιστικαὶ ὁργανώσεις, διότι ἀποτελοῦν καρτέλ, ὅπως τὰ καπιταλιστικὰ καρτέλ. Ἡ ἐνδεχομένη ἀντίρρησης, ὅτι τὰ καπιταλιστικὰ καρτέλ κατέχουν τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς, ἐνῶ τὰ συνδικαλιστικὰ καρτέλ ἐκπροσωποῦν ἀπλῶς μισθωτὴν ἐργασίαν, δὲν εὐσταθεῖ διὰ πολλοὺς λόγους: Πρῶτον, διότι καὶ ἡ ἐργασία εἶναι κεφάλαιον καὶ μάλιστα ὁ ἕτερος βραχίον τῆς παραγωγῆς. Ἐπ' αὐτοῦ ἄλλως τε βασιζέται ὁ μονοπωλιστικὸς χαρακτὴρ τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ. Δεύτερον, εἰς τὴν ἐποχὴν μας τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ καὶ τοῦ «κοινωνικοῦ κράτους» εἶναι λίαν ἀμφίβολον, ἂν τὸ «κεφάλαιον» ὑποστηρίζεται περισσότερο ἢ ἡ ἐργασία. Ἀντιθέτως ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς εἶναι σήμερον συνιδιοκτητῆς τοῦ «κεφαλαίου» (4). Καί, τρίτον, διότι τὰ συνδικαλιστικὰ μονοπώλια (καρτέλ) ἔχουν τὴν αὐτὴν διάρθρωσιν καὶ ἀκολουθοῦν τὰς ἰδίας μεθόδους μετὰ τὰ καπιταλιστικὰ καρτέλ. Κάποτε, εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν οὐτοπιῶν, τὸ τότε λεγόμενον «ἐργατικὸν κίνημα» ἀπέβλεπεν εἰς τὰ καρτέλ αὐτὰ τῆς ἐργασίας ὡς ὁργάνων πραγματοποιήσεως τῆς κυριαρχίας τῆς ἐνιαίας ἐργατικῆς τάξεως βάσει τῆς ἰσότητος καὶ ὄχι τῶν στενωτέρων

1. Ad. Weber, Kapital und Arbeit, 399, 425, 435, 437.

2. Ἐκ τῆς ἄκρας ἐπικαίρου κοινωνικῆς θέσεως τῶν οἱ τυπογράφοι ὑπῆρξαν παντοῦ οἱ πρωτοπόροι εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ συνδικαλισμοῦ (Ad. Weber, Kapital und Arbeit, 445).

3. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, λόγῳ τοῦ μηχανισμοῦ τῶν ἐπιπτώσεων, ἔχει τεραστίαν ἔκτασιν.

4. Διὰ τῆς αὐτῆς «ἰδιοκτησίας δικαιωμάτων», ὅπως εἰς τὰ καπιταλιστικὰ μονοπώλια.

συμφερόντων τῶν καθ' ἕκαστον πρωτοβαθμίων ἢ δευτεροβαθμίων συνδικάτων, ἢ τῆς κεντρικῆς ὑπερτάτης Ὁργανώσεως. Ἡ διὰ τῆς κατοχυρώσεως, ὁμως, συνεχιζομένη, διὰ μονοπωλιστικῶν μεθόδων, ἐμπορικῶν οἰήσις τῆς ἐργασίας, ὁ συγκεντρωτισμὸς τῆς κεντρικῆς διοικήσεως κορυφῆς καὶ ἡ δυναμικὴ ἐπιβολὴ τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ ὠδήγησαν, σὺν τοῖς ἄλλοις, εἰς τὴν καπιταλιστικὴν μορφήν τῶν ἐργατικῶν καρτέλ, βάσει προνομίων ὑπὲρ τῶν ἰσχυροτέρων — καὶ πλουσιωτέρων — συνδικάτων, πρὸς ὄφελος τῆς κεντρικῆς ἀνωτάτης ὀργανώσεως, δηλαδή τῆς συνδικαλιστικῆς ὀλιγαρχίας. Ἡ τελευταία αὕτη διατηρεῖ τὰ ἐργατικά καρτέλ, διότι εἶναι ὄργανά της καὶ διοικούνται συγκεντρωτικῶς παρ' αὐτῆς, ἀλλ' εὐνοήτως ἀποφεύγει νὰ ὀμίλῃ περὶ «συνδικαλιστικῆς δημοκρατίας». Διότι ἐπιβάλλει ἀντιθέτως εἰς αὐτὰ γραφειοκρατικὴν διοίκησιν ἐκ τοῦ κέντρου, διὰ τῆς ὁποίας ἐπιβάλλεται ἄνωθεν ἡ τραγικὴ πλεον «συνδικαλιστικὴ ἀλληλεγγύη» τῶν πτωχῶν καὶ ἀνισχύρων συνδικάτων μετὰ τῶν πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν καὶ ἡ διὰ τῶν ἐπιπτώσεων ἐπιβαρύνσεις τῶν πρώτων ὑπὲρ τῶν ἰδιαίτερων μισθολογικῶν ἀυξήσεων τῶν δευτέρων (†).

Τὸ γεγονός ὅτι τὰ προνομιοῦχα συνδικάτα ἐπιτυγχάνουν προνομιακὰς ἀμοιβὰς καὶ ὄρους ἐργασίας, συμπληρούμενον ὑπὸ τῆς βασικῆς συνδικαλιστικῆς ἀρχῆς τοῦ ἀπεριορίστου τῶν ἀπαιτήσεων, δηλαδή τῶν διαρκῶν μισθολογικῶν ἀυξήσεων καὶ τῶν λοιπῶν δαπανῶν τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, δημιουργεῖ ἄλλα προβλήματα, ὅταν μοιραίως φθάσῃ εἰς τὰ ὅρια τῆς ἀντοχῆς τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὅταν τὰ ὅρια ταῦτα ὑπερβληθοῦν — καὶ τοῦτο εἶναι εὐκόλον, διότι ὁ ὑπολογισμὸς τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων δὲν γίνεται βάσει οἰκονομικῶν κριτηρίων καὶ βάσει τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς ἐργασίας (προσφοράς καὶ ζήτησεως), ἀλλὰ κατὰ συνδικαλιστικὴν ἐπιταγὴν, — ἐπιβαρύνεται τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς καὶ ἐπομένως αἱ ἐπιχειρήσεις, πέραν τῆς δυναμικότητός των, ἀνευ ἀντικρύσματος. Τότε ἀνακύπτουν δύο μέτρα : ὁ νομισματικὸς πληθωρισμὸς ἢ ὁ κρατικὸς ἔλεγχος τῶν τιμῶν, δηλαδή ἡ γραφειοκρατικοποίησις τῶν ἡμερομισθίων καὶ μισθῶν. Ὁ νομισματικὸς πληθωρισμὸς ἐξανεμίζει, ὡς γνωστόν, τὰς μισθολογικὰς ἀυξήσεις καί, ἐπειδὴ οἱ μισθοὶ διαρκῶς «ἀναπροσαρμόζονται» διὰ τοῦ χαώδους «τιμαριθμικοῦ μισθοῦ», φθάνει εἰς τὴν ἐλεφαντίασιν. Εἰς τὴν γραφειοκρατικὴν δὲ ρύθμισιν πᾶσα ἀύξισις μισθῶν ἐπιπίπτει, εἴτε παρὰ τῶν ἐλευθέρων ἐπιχειρήσεων εἴτε παρὰ τῶν καπιταλιστικῶν μονοπωλίων, ἐπὶ τῶν καταναλωτῶν. Διὰ τῆς ἐπιπτώσεως πάσης ἀυξήσεως ἐπὶ τῶν καταναλωτῶν — δηλαδή ἐφ' ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐργατικῆς τάξεως — δύναται ν' ἀνέλθῃ ἡ ὀλιγαρχία τῶν ἡμερομισθίων καὶ μισθῶν, δηλαδή τὸσον τῶν προνομιοῦχων, ὅσον καὶ τῶν μὴ προνομιοῦχων συνδικάτων, διατηρουμένου βεβαίως τοῦ μεταξὺ τῶν διαφορισμοῦ. Ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς, ὅπως ὅλοι οἱ ὀλοκληρωτισμοί, ἔχει καὶ δόσιν «δημοκρατίας» : εἰς βάρος πάντοτε τοῦ κεφαλαίου, τῶν φορολογουμένων καὶ τῶν καταναλωτῶν τείνει εἰς τὴν γενίκευσιν τῶν μισθολογικῶν ἀυξήσεων καὶ τῶν μέτρων κοινωνικῆς πολιτικῆς, ἐπεκτεινόμενων — ἀναλογικῶς — καὶ εἰς τὰ μὴ προνομιοῦχα συνδικάτα, καὶ εἰς τὴν προσ-

1. Adolf Weber, Kapital und Arbeit, 116-123.

αρμογήν τῶν κατωτέρων ἀμοιβῶν ἐργασίας τῶν ἀνειδικευτῶν ἐργατῶν πρὸς τὰς ἀνωτέρας ἀμοιβάς τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν, ἀσχέτως τῆς ἐξειδικεύσεως ἢ τῶν προσόντων τῶν ἀμειβομένων : — μέτρον ψυχολογικῶς ὀλέθριον διὰ τοὺς ἐξειδικευμένους ἢ προσοντούχους ἐργάτας καὶ ὑπαλλήλους καὶ διὰ τὴν παραγωγὴν⁽¹⁾ —, μὲ τὸν «πολιτικόν» καθαρῶς σκοπὸν νὰ λησμονῆται ἡ συνδικαλιστικὴ ὀλιγαρχία. Παρ' ὅλα ταῦτα, τὰ ἰσχυρὰ συνδικαλιστικὰ καρτέλ ἐργατῶν μεγάλων βιομηχανιῶν καὶ ἄλλων ἐπιχειρήσεων ὑπὸ συνθήκας ἀνελαστικῆς ἀγορᾶς ἐργασίας (λόγῳ τῆς μεγάλης ἐξειδικεύσεως), καὶ μὲ ραγδαίαν τεχνικὴν ἐξέλιξιν τῶν βιομηχανικῶν μονοπωλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὑποβιβασμὸν τοῦ κόστους ἀπορροφῶν προνομιακοῦς μισθοὺς καὶ ἡμερομίσθια εἰς βᾶρος τῶν ἄλλων συνδικάτων καὶ τῶν καταναλωτῶν.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν διατηρεῖται ἡ ἀνοδικὴ οἰκονομικὴ περίοδος ἐπιτυχάνουσι αἱ ἀξιώσεις τοῦ κατωχωρωμένου συνδικαλισμοῦ, ἔστω καὶ διὰ τῶν ἐπιπτώσεων. Ὁ μέγας ὅμως οἰκονομικὸς καὶ πολιτικὸς παράγων κλονισμοῦ τῆς συνδικαλιστικῆς ἐξουσίας εἶναι ἡ οἰκονομικὴ κρίσις. Οἰκονομικῶς : διότι ὁ συνδικαλισμὸς ἀντιμετωπίζει — πειστικώτατα αὐτὴν τὴν φορὰν — τὸ «οὐκ ἂν λάβῃς παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος» ἐκ μέρους τῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ, ἐπομένως, ἀντιμετωπίζει καὶ τὸν κίνδυνον τῆς μειώσεως τοῦ γοήτρου τοῦ ἔναντι ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν. Καὶ πολιτικῶς : διότι εἰς ἐποχὰς οἰκονομικῆς κρίσεως δημιουργεῖται ὁ κίνδυνος ἐπικρατήσεως ἄλλου τινὸς ὀλοκληρωτισμοῦ : λ.χ. τοῦ κομμουνισμοῦ, τοῦ φασισμοῦ, τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ, μὲ τὸ ἀναπότρεπτον ἀποτέλεσμα τῆς κρατικοποιήσεως τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων ὑπὸ δικτατορίαν⁽²⁾. Εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ῥωσίαν ἡ μετατροπὴ τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων εἰς κρατικὰ ὄργανα τοῦ κρατοῦντος κόμματος ἦτο ἀνέκαθεν καὶ θεωρητικῶς προγραμματικὴ⁽³⁾. Εἰς τὴν φασιστικὴν Ἰταλίαν τὸ ἔναυσμα τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ φασισμοῦ ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῶν ἐργατῶν κατάληψις τῶν ἐργοστασίων εἰς τὸ Μιλάνον. Εἰς τὴν χιτλερικὴν Γερμανίαν τὸ ἐθνικοσοσιαλιστικὸν κόμμα ἠνδρώθη ἀπὸ τοὺς ἀνέργους⁽⁴⁾. Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὁ ἐλεύθερος συνδικαλισμὸς κατηργήθη κατόπιν τῆς ματαιώσεως τῆς «σοσιαλιστικῆς» ἐπαναστάσεως ὑπὸ τῆς δικτατορίας τοῦ Φράνκο, ἀντικατασταθεῖς διὰ τῆς ἐνιαίας συντεχνιακῆς ὀργανώσεως ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν — δημοσίου δικαίου — διευθυνομένης ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ τεταγμένης νὰ ἐφαρμόζῃ τὴν κρατικὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, τόσον ὁ καπιταλισμὸς ὅσον καὶ ὁ συνδικαλισμὸς ἔλαβον μονοπωλιστικὴν μορφήν, αἱ οἰκονομικαὶ κρίσεις τῆς ἐποχῆς τοῦ οἰκονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ ἀντιμετωπίσθησαν, πρακτικῶς ἢ θεωρητικῶς, ὑπὸ «δεσμευμένων» μορφῶν, ὅπως ἡ «διευθυνομένη οἰκονομία», ἢ «σχεδιασμένη οἰκονομία», ἢ «οἰκονομικὴ δημοκρατία», τὸ «κράτος εὐημερίας»,

1. Fritz Croner, Die Angestellten in der modernen Gesellschaft, 198-204.

2. Furtwängler, Die Gewerkschaften, 78-83.

3. Ad. Weber, Marktwirtschaft und Sowjetwirtschaft, 278, 296-97, 302. — Lefranc, Le syndicalisme etc. 50-54.

4. Furtwängler, 74.

ἀναγκῶν», τῆς «κοινωνικῆς ἀσφαλείας» καὶ τῆς «καταναλώσεως» (τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν) δηλαδὴ τῶν συνδικαλιστικῶν ἀξιώσεων. Διὰ τῆς κατευθύνσεως καὶ τῆς διευρύνσεως τῶν κρατικῶν καὶ προσθετῶν πιστώσεων πρὸς αὔξησιν τῶν μισθῶν (1) καὶ διὰ τῆς «κοινωνικῆς» φορολογικῆς πολιτικῆς (2), εἰς βάρος τῶν ἰδιωτικῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, ἐλπίζεται ἡ διαρκῆς εὐημερία, ἡ ὁποία ἐξασφαλίζει — ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν συνδικάτων — τὴν «πλήρη ἀπασχόλησιν» καὶ δι' αὐτῆς, τὴν κυριαρχίαν τοῦ συνδικαλισμοῦ. Διὰ τὴν κρατικὴν ταύτην πολιτικὴν ὁ συνδικαλισμὸς ἔχει μοναδικὴν εἰδικότητα, διότι εἶναι ὁ ἐμπνευστὴς τῆς. Κηρύσσεται ἐπομένως ὑπὲρ τοῦ ἀνεξαντλήτου «Κράτους εὐημερίας» καὶ ὑπὲρ τῆς «Ἀναδιοργανώσεως τῆς Οἰκονομίας», διὰ τῆς ὁποίας δὲν περιορίζεται βεβαίως εἰς τὴν «πλήρη ἀπασχόλησιν», ἀλλ' ἀποβλέπει ν' ἀποικιοποιήσῃ, διὰ τῆς «πλήρους ἀπασχολήσεως», τὴν ὅλην οἰκονομίαν, ἐκεῖ ἀκριβῶς ποῦ αὐτὴ ἐδρεύει: δηλαδὴ εἰς τὸν καπιταλιστικὸν τομέα. Τοῦτο βεβαίως σημαίνει τὴν πλήρη κατεδάφισιν πάσης ἀτομικῆς ἢ συλλογικῆς εὐθύνης οἰουδήποτε — εἴτε τοῦ καπιταλισμοῦ εἴτε τοῦ συνδικαλισμοῦ — ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς παραγωγῆς, τῆς διανομῆς καὶ τῆς καταναλώσεως.

Πέραν ὅμως τῶν «ἀποικιῶν» ὑπάρχουν καὶ «κτήσεις». Ἐν, διὰ τοῦ «δημοκρατικοῦ», «παρεμβατικοῦ», «σοσιαλιστικοῦ», «κοινωνικοῦ», «εὐημεριακοῦ», «συνδικαλιστικοῦ», ἢ ἄλλως λεγομένου τοιοῦτου Κράτους (3), ὁ καταχωρωμένος συνδικαλισμὸς ἀποκτᾷ τὴν ὅλην οἰκονομίαν ὡς «ἀποικίαν», ὑπάρχουν καὶ περιοχαὶ — ἐντὸς τοῦ καπιταλισμοῦ πάντοτε — ποῦ ἔχουν τὸν χαρακτῆρα τῶν «κτήσεων». Διότι ὀπισθεν αὐτῶν εἶναι μὲν ἡ ἄμεσος παρουσία τοῦ «κοινωνικοῦ κράτους», ἀλλὰ μεσολαβοῦν μερικαὶ «συμφωνίαι» μεταξὺ συνδικαλισμοῦ καὶ καπιταλισμοῦ, ἐνφ' ἧς ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ, ἢ ἡ «πλήρης ἀπασχόλησις» ἐμφανίζεται ὡς καθαρῶς κρατικὴ πολιτικὴ. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς τὸ «κοινωνικὸν κράτος» ἐκχωρεῖ, — ἐκ τῆς ἀνυάρκτου ἰδιοκτησίας του — εἰς τὸν συνδικαλισμὸν περιοχάς «ὑπὸ ἐντολήν», δηλαδὴ μὲ δικαιώματα μὴ δυνάμενα νὰ περβῆ ὁ ἐνδολοδόχος συνδικαλισμὸς. Τοιαῦται «κτήσεις» εἶναι ἡ συνδιοικήσις τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν ἐν ἰσοτιμίᾳ καὶ ἡ συνεργατικὴ κοινότης τῶν ἐργοστασίων μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ συνδικαλισμένων ἐργατῶν ἐν ἰσοτιμίᾳ ἄνευ ὅμως πραγματικῆς εὐθύνης τῶν συνδικάτων. Καὶ πάντως πρόκειται περὶ πιέσεων τοῦ συνδικαλισμοῦ καὶ νέας συνδικαλιστικῆς κατοχυρώσεως, μέσῳ τῶν νόμων τοῦ Κράτους, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία καθίσταται σκιώδης. Ἡ ἀρχὴ τῆς παραγωγικότητος καὶ τῆς ἀποδοτικότητος τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς παραμερίζεται καὶ ἀντικαθίσταται μὲ τὴν ἀρχὴν τῶν

1. Adolf Weber, *Kapital und Arbeit*, 475. Rittershausen, *Wirtschaft*, 99: «Κρατικαὶ πιστώσεις ἄνευ ἀντικρῦματος πρὸς αὔξησιν τῶν μισθῶν εἶναι εἶδος ἀοράτου κλοπῆς καὶ ἰδιαίτερος εἰς βάρος τῶν ἐργατῶν, διότι αἱ ἐπακολουθοῦσαι αὐξήσεις τῶν τιμῶν καθιστοῦν τὰ προϊόντα ἀπρόσιτα διὰ τοὺς ἐργάτας».

2. E. Wagemann, *Berühmte Denkfehler der Nationalökonomie*, 212, 215, 217, 220, 223, 231.

3. Kaiser, *Pressure Groups*, 399, 401.

κατ' ἐπιταγήν μισθολογικῶν ἀποδοχῶν καὶ τῆς ἀπεριορίστου ἐπεκτάσεως τῆς ἐργοστασιακῆς καὶ τῆς κρατικῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, μὲ βασικὸν σκοπὸν τὴν αὔξησιν τῆς ἐργατικῆς καταναλώσεως. Ἡ Οἰκονομία δὲν θεωρεῖται ὡς σύνολον ἐνδογενῶν ὀργανικῶν νόμων, ἀλλ' ὡς πεδῖον πάσης ἐξωθεν αὐθαιρέτου μηχανικῆς ἐπεμβάσεως, βάσει μιᾶς ἀπροσδιορίστου ἐλαστικότητος, ἀνεξαρτήτου τῆς σχέσεως πρὸς τὸν βασικὸν οἰκονομικὸν νόμον τῆς στενότητος τῶν ἀγαθῶν καὶ, ἐπομένως, πρὸς τὴν περιορισμένην ἀποδοτικότητα τῆς παραγωγῆς καὶ πρὸς τὰ κοινωνικὰ βάρη. Ἡ θεωρία καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς «σχεδιασμένης οἰκονομίας» ἀποτελεῖ τὸ πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ αὕτη θεωρεῖται ὡς ἱκανὴ νὰ ἐκπληρώσῃ πᾶσαν ἐπιθυμίαν τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. Καὶ ὁ καπιταλισμὸς, οὕτω δεσμευόμενος, θεωρεῖται ἐν τούτοις προσαρμοσῖμος εἰς τὰς νέας κοινωνικὰς συνθήκας τῶν ἀπεριορίστων ἀξιώσεων, διὰ τὸ παραμερισμοῦ τῶν βασικῶν προϋποθέσεων τῆς λειτουργίας του καὶ τῶν δυνατοτήτων τῆς ἀποδόσεώς του. Τὸ οἰκονομικὸν σύστημα, προϊόν αὐστηρᾶς ἀντικρατίας, ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἐκάστοτε αὐθαιρέτου «σχέδιου», δηλαδή διὰ τῆς πληθῆος τῶν ἐκάστοτε ἐπικαίρων, ἀνοργάνων, ἀσυναρτήτων καὶ δημαγωγικῶν «μέτρων» σκοπιμότητος⁽¹⁾, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν «μαζῶν»⁽²⁾ καὶ τῶν σκοπῶν τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων τῶν ὀλιγαρχικῶν φειοκρατίας, τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ τῶν συμφερόντων τῶν ὀλιγαρχικῶν τῶν.

Βεβαίως, μεταξὺ τῶν παραγόντων τούτων τῆς κατανομῆς τῶν προνομίων εἰς τὸ «κοινωνικὸν κράτος» οἰασδήποτε μορφῆς ὁ ἰσχυρότερος παράγων εἶναι ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς. Χαρακτηριστικῆ, ἐπομένως, εἶναι ἡ ἀρνητικὴ στάσις του ἔναντι τῆς «κοινωνικοποιήσεως», ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς κρατικοποιήσεως, τῶν βιομηχανικῶν καὶ τραπεζικῶν κυρίως ἐπιχειρήσεων, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι μία τοιαύτη λύσις θὰ ἐπέφερε τὴν παράδοσιν τῶν κυριωτέρων στρατηγικῶν θέσεων τῆς Οἰκονομίας εἰς τὴν ὀλιγαρχικὴν ἐπίσης κρατικὴν γραφειοκρατίαν, ἀντὶ τῆς συνδικαλιστικῆς γραφειοκρατίας, δεδομένου ὅτι, ὅταν ἡ κρατικὴ γραφειοκρατία δὲν εἶναι ὄργανόν του, ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν ἀντίπαλον. Ὑπὸ τὰς συνθήκας τῆς πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν Οἰκονομίαν ἐκ μέρους ἄλλων ὀργανώσεων καὶ ὀλιγαρχικῶν⁽³⁾, ὁ συνδικαλισμὸς εὐρίσκειται πολὺ πλησιέστερον πρὸς πάντα ἐπηρεασμὸν τῆς Οἰκονομίας, ἔναντι τῶν ἄλλων παραγόντων, λόγῳ τῆς ἐπικαίρου θέσεως τῶν ἐργατῶν εἰς τὰ ἐργοστάσια, ἐξωπλισμένον ἐπὶ πλέον μὲ τὰς συνδικαλιστικὰς κατοχυρώσεις. Ὅσον περισσότερα εἶναι, συνεπῶς, τὰ προβλήματα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ὅσον περισσότερον ὁ συνδικαλισμὸς ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἐμπορίαν τῶν στρατηγικῶν θέσεων, ἐκφραζομένην εἰς μισθοὺς, παροχὰς καὶ προνόμια, τόσον περισσότερον μειοῦται μὲν ἡ πρῶν «ταξικὴ» ἀντίθεσις μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν (διότι ὁ συνδικαλισμὸς γίνεται ἀνεύθυνος συνεταῖρος τῶν καπιταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων) ἀλλὰ καὶ τόσον περισσότερον αὐξάνουν αἱ συνδικαλιστικαὶ ἀξιώσεις: Ὑψηλὰ ἡμερομύ-

1. Mises, Die Gemeinwirtschaft, 435-463.

2. Röpke, Gesellschaftskrise, 264-467.

3. Ernst Fraenkel, Pluralismus, 236.

σθια, μείωσις ὠρῶν ἐργασίας, βελτιώσεις ὄρων ἐργασίας, ισχυροτέρα προστασία τῆς ἐργατικῆς ἀπασχολήσεως, αὐξήσις τῶν κοινωνικῶν παροχῶν, κλπ. Πάντα ταῦτα εἶναι αὐτονόητα διὰ τὸν κατοχυρωμένον συνδικαλισμὸν εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις, ἀλλὰ, προκειμένου περὶ βιομηχανιῶν — στρατηγικῶν θέσεων («βιομηχανιῶν - κλειδιῶν»), αἱ ἀξιώσεις αὐξάνουσι. Ὅχι μόνον διὰ λόγους οἰκονομικούς, ἀλλὰ καὶ διὰ λόγους καθαρῶς δυναμικούς καὶ διὰ λόγους γοήτρου: ἡ παράλυσις τῶν βιομηχανιῶν - στρατηγικῶν θέσεων ἔχει μεγάλην σημασίαν ὄχι μόνον διὰ τὰς βιομηχανίας αὐτάς, ἀλλὰ δι' ὅλας, συχνὰ καὶ δι' ὅλην τὴν οἰκονομίαν καὶ διὰ τὰς σχέσεις πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὁ συνδικαλισμὸς θεωρεῖται ὡς κυρίαρχος καὶ θεωρεῖ τὴν σταθερότητα τῆς εἰρημίας καὶ τὴν πλήρη ἀπασχολήσιν ὡς ἰδικὰ του ζητήματα, δὲν εἶναι βεβαίως δυνατόν ν' ἀφήσῃ «ἀδέσποτον» τὴν κρατικὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν καὶ τοὺς ἐπιχειρηματίας, ἄνευ (ἀνευθύνου πάντοτε) συνδικαλιστικῆς καὶ ἐλέγχου καὶ δὴ «ἀπὸ θέσεως ἰσχύος». Ὁ ἔλεγχος δὲ ἐξικνεῖται, φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἀπὸ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ κόστους, μέχρι τῆς πολιτικῆς τῶν τιμῶν, τῶν ζητημάτων τῶν τράστ καὶ καρτέλ, τῆς τεχνικῆς προόδου, κλπ. καὶ ὁ συνδικαλισμὸς ἀποφασίζει. Οὕτω, δημιουργεῖται ἡ ἐξῆς ἐνδιαφέρουσα ἄλυσωτὴ διαδοχὴ: Ἡ προσφορά καὶ ἡ ζήτησις προϊόντων δὲν ἔχουν σημασίαν, διότι αὐτὰ δὲν καθορίζουν πλέον τὸν μηχανισμόν τῶν τιμῶν. Καὶ οὗτος ἐπίσης δὲν ἔχει σημασίαν, διότι τὰς τιμὰς καθορίζει τὸ κράτος. Καὶ τοῦτο ἐπίσης δὲν ἔχει σημασίαν, διότι τὸ κυβερνᾷ ὁ συνδικαλισμὸς. Καὶ οὗτος ἐπίσης δὲν ἔχει σημασίαν, διότι τὸν κυβερνᾷ ἡ συνδικαλιστικὴ ὀλιγαρχία.

Ἐνθὺ ὁ ἀρχικὸς συνδικαλισμὸς ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν ὡς δεδομένην τὴν ἀγορὰν ἐργασίας (προσφορά καὶ ζήτησις ἐργασίας), ἀντιθέτως ὁ κατοχυρωμένος συνδικαλισμὸς — δηλαδὴ ἡ ἡγεσία του — ὀρίζει κυριαρχικῶς τὴν τιμὴν τῆς ἐργασίας, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ζήτησιν καὶ κατὰ τὰς προτιμήσεις του πρὸς τὰ προνομιούχα συνδικάτα (1). Ἡ ἐργασία δὲν εἶναι πλέον ἐμπόρευμα. Ἐμπόρευμα εἶναι οἱ ἐργάται: Ἀπὸ τοῦ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ εἰς τὸν συνδικαλιστικὸν ὀλοκληρωτισμὸν.

Ἡ ἀγορά, τὸσον τῶν ἐμπορευμάτων ὅσον καὶ τῆς ἐργασίας, δὲν εἶναι πλέον «φυσικὰ φαινόμενα» καὶ «αὐτόματοι μηχανισμοί» μετ' ἰδίαν νομοτέλειαν, πρὸς τὴν ὁποίαν προσαρμόζονται αἱ ἐπιθυμίαι τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλ' εἶναι ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων ἡ ἱκανοποίησις, δι' οἰκονομικῶν μέσων, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς δημαγωγίας καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν συνδικάτων. Εἶναι δυνατόν νὰ κατασκευάζωνται καὶ νὰ διευθύνωνται ἀγοραί, ὑπὸ τῆς κρατικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς (δι' αὐθαιρέτων κρατικῶν διατιμῆσεων) (2) καὶ ἰδίως διὰ τῆς πιστωτικῆς καὶ τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς. Τοῦτο ἀπέδειξε τὸ «κοινωνικὸν κράτος». Ὁ συνδικαλισμὸς ἀπαιτεῖ, συνεπῶς, συνδιοίκησιν, ἔδρας καὶ ἰθύνουσαν — ἀνεύθυνον — γνώμην εἰς τὰ συμβούλια τῶν οἰκονομικῶν «σχεδιαστῶν», διευ-

1. Ad. Weber, Kap. u. Arbeit, 519.

2. Mises, Liberalismus (II), 600-601.

θιντῶν καὶ ἐπιχειρηματιῶν. Ἀπὸ τοὺς τελευταίους τούτους ἀφηρέθησαν ὑπὸ τοῦ «κοινωνικοῦ κράτους» — ἐκπροσωποῦντος τὸν συνδικαλισμὸν — καὶ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ συνδικαλισμοῦ αἱ παλαιαὶ ἀστικάαι ἀρεταὶ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας, τῆς ἀτομικῆς ἀξίας καὶ τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης διὰ τὴν συνεχῆ ἀνακαίνισιν τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ τὴν συνεχῆ αὐξήσιν τῆς παραγωγικότητος τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀρεταί, ποὺ ἐδημιούργησαν, ἐν τούτοις, τὸ πραγματικὸν θαῦμα τῆς «βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως», δηλαδή τοῦ συγχρόνου καπιταλισμοῦ ἀπὸ τοῦ 1880 καὶ ἐντεῦθεν. Ἡ ἐργατικὴ τάξις δὲν ἀποξῆ πλέον ἀπὸ τὴν διὰ τῆς παραγωγῆς αὐξοῦσαν εὐημερίαν, ποὺ ἐξησφάλιζεν ὁ καπιταλισμὸς μὲ αὐξοῦσαν παραγωγικότητα καὶ εἰς αὐξοῦσαν πρόοδον, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς ἀγόνους «κοινωνικοὺς πόρους» τῆς καταναλώσεως, εἰς βάρος ὄλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων — καὶ χωρὶς τὰ ἰσχυρὰ πνευματικά καὶ ψυχολογικά κίνητρα τοῦ ἀτομικοῦ ἐπιχειρηματίου —, εἰς μίαν «συνδικαλιστικὴν κοινωνίαν» βασιζομένην εἰς τὴν κατανάλωσιν καὶ ὄχι εἰς τὴν παραγωγὴν, εἰς τὴν ἀντιοικονομικὴν δημιουργίαν θέσεων ἐργασίας πρὸς καταναλωτικὴν τοποθέτησιν συνδικαλισμένων ἐργατῶν (διὰ τῆς «πλήρους ἀπασχολήσεως»), καὶ ὄχι πρὸς παραγωγικὴν τοποθέτησιν ἐργατῶν εἰς νέας ἀλλ' ἀναγκαῖας πάντοτε θέσεις ἐργασίας, τὰς ὁποίας ἐδημιούργει διὰ τῆς δράσεώς του ἀβιάστως ὁ ἐξελισσόμενος καπιταλισμὸς. Διότι μόνον διὰ τῆς πρώτης μεθόδου — τῆς δημιουργίας θέσεων πρὸς καταναλωτικὴν τοποθέτησιν ὑπεραριθμῶν ἐργατῶν ὑπὸ τοῦ «κοινωνικοῦ κράτους» — ὁ καταχωρωμένος συνδικαλισμὸς δύναται ν' ἀσκήσῃ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐργατῶν τούτων, ἐφ' ὅσον διὰ τοῦ συνδικαλισμοῦ τοποθετοῦνται οὗτοι κατ' ἀπόλυτον ἐπιλογὴν τοῦ συνδικάτου καὶ μὲ πλήρη ἀπαλοτριώσιν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐργάτου. Οὕτως, ὁ καταχωρωμένος συνδικαλισμὸς, διὰ τῆς μονοπωλιστικῆς διαθέσεως ἐργατῶν καὶ εἰς τὴν «πλήρη ἀπασχόλησιν», ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐνισχύει καὶ ἐπεκτείνει τὴν περιοχὴν τῆς κυριαρχικῆς δικαιοδοσίας του, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνισχύει καὶ ἐπεκτείνει ἐπίσης τὸν ἐξαναγκασμὸν τῶν ἀνοργανῶτων ἐργατῶν ὅπως προσχωρήσουν εἰς τὰ συνδικάτα (Union shop) ἢ ἀποκλεισθῶν ἐξ αὐτῶν (closed shop), τῶν δὲ ὀργανωμένων ὅπως περιέλθουν εἰς ἀπόλυτον ὑπακοήν.

ΣΤ. Διαρθρωτικαὶ μεταβολαί. Ἡ γραφειοκρατικὴ ὀλιγαρχία (ἢ κυριαρχία τῶν Managers)

Φανερόν εἶναι, ὅτι τοιαῦτα βασικά φαινόμενα ἔχουν ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς περαιτέρω διαρθρώσεως τοῦ καταχωρωμένου συνδικαλισμοῦ. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν πολλαπλῶν καὶ ὄχι εὐκόλων προβλημάτων, ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὰς νέας ἐνισχύσεις καὶ τὰς νέας ἐπεκτάσεις τῆς δικαιοδοσίας του καὶ τῶν ἐξουσιαστικῶν του ἀρμοδιοτήτων ὁ καταχωρωμένος συνδικαλισμὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ «σφίξῃ» τὴν ὀργάνωσίν του, δηλαδή τὴν ἐσωτερικὴν ἱεραρχίαν του, καὶ ν' ἀποκτήσῃ χωριστὸν καὶ εἰδικὸν ὄργανον, ἀποτελούμενον ἀπὸ πρόσωπα ἐπιστημονικῆς μορφώσεως ἢ μεγάλης πείρας ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ νομικῶν θεμάτων, ὡς συμβουλευτικὸν μὲν — τύποις —

σώμα διὰ τὴν συνδικαλιστικὴν ἡγεσίαν, πράγματι δὲ ὡς σῶμα ἀπαραίτητον, ἀφ' ἑαυτοῦ ὀλιγαρχικὸν καὶ ἰδίας ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς ἡγεσίας, ἀνήκον, μετὰ τῆς ἡγεσίας καὶ τῶν ἀνωτέρων διοικητικῶν στελεχῶν τοῦ συνδικαλισμοῦ, εἰς τὴν συνδικαλιστικὴν ὀλιγαρχίαν. Τὸ σῶμα τοῦτο εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «συνδικαλιστικὴ γραφειοκρατία» καὶ ἔχει ἀπροσμετρήτους ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς γενικῆς διαρθρώσεως τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ.

Εἶναι γνωστὸν παλαιόθεν ποίας ὀλιγαρχικὰς τάσεις δημιουργεῖ ἐκ τῶν προτέρων πᾶσα κατοχὴ ἰδιαιτέρων μυστικῶν, δυνάμεων, γνώσεων, ἰκανοτήτων, ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων τῶν «μάγων» τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως καὶ τῶν μανδρινῶν τῆς Κίνας (1), μέχρι τῶν ἀτομικῶν ἢ πυρηνικῶν ἐπιστημόνων τῶν ἡμερῶν μας καὶ τῶν συγχρόνων δημαγωγῶν καὶ δικτατόρων (2). Οἱ σημερινοὶ «εἰδικοί» ἐπιστήμονες καὶ ἐμπειρογνώμονες, ποὺ σχηματίζουν τὰ ἐπιτελεῖα τῆς συνδικαλιστικῆς ἡγεσίας δὲν εὐρίσκονται βεβαίως εἰς τοιαῦτα ὕψη γοήτρου, εὐρίσκονται ὁμοῦς εἰς ὕψη ἐπιρροῆς. Ἡ γραφειοκρατία ἐπιφέρει παντοῦ τὴν ἀπολίθωσιν παντός ζωντανοῦ ὄργανισμοῦ (3). Ἀποξηραίνει τὴν «κοινότητα» καὶ προάγει τὴν «κοινωνίαν» (4). Φονεῦει τὸν ὄργανισμόν καὶ ἐγκαθιστῆ τὴν ὀργάνωσιν. Διαλύει τὰς γνησίας καὶ αὐθορμήτους ἀνθρωπίνους σχέσεις καὶ μεταβάλλει τὸ πνεῦμα εἰς «μηχανισμόν». Καὶ τελευταῖον ἡ δύναμις τῆς κυριαρχίας πάσης γραφειοκρατίας εἶναι εὐθέως ἀνάλογος πρὸς τὸ ressentiment καὶ πρὸς τὸ βαθύ σύμπλεγμα μειονεκτικότητος, λόγῳ τῆς διαρκοῦς καὶ ἐν πολλοῖς, ἐξευτελιστικῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν ὑπαλληλικὴν ἱεραρχίαν μέχρι τῆς βαθμολογικῆς ἀνόδου· πρὸς τὴν ἀποξήρανσιν τῆς ψυχῆς τῆς πρὸς τὴν ἐκμηχάνισιν τοῦ ἐγκεφάλου τῆς· καὶ τέλος, πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην καὶ κοινωνικὴν τῆς ἀποξένωσιν καὶ ἀπομόνωσιν (5). Ὅπως παντοῦ, οὕτω καὶ εἰς τὸν συνδικαλισμόν, ἡ γραφειοκρατία, ὑπάρχουσα βεβαίως ἀπὸ τῶν ἀπαρχῶν τοῦ βίου τοῦ, ἐκραταιώθη ὅλως ἰδιαιτέρως ἐπὶ τοῦ κατοχυρωμένου συνδικαλισμοῦ, ἐκ τοῦ κοινωνιολογικοῦ νόμου, κατὰ τὸν ὅποιον πᾶσα συσσώρευσις καὶ ἐπέκτασις δυνάμεως ἀπαιτεῖ καταμερισμὸν τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ αἱ ὑψηλότερον κείμενα ὁμάδες ἐν τῷ καὶ διὰ τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων, διαφορίζονται ἀναγκαστικῶς εἰς ὀλιγαρχίας. Εἰς τὸν συνδικαλισμόν ἡ γραφειοκρατία διαθέτει, πλὴν τῶν εἰδικότητων τῆς, καὶ ἄλλα, συναφῆ προνόμια ἐπιρροῆς: Διαθέτει ἴδιον μηχανισμόν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν πληροφοριῶν καὶ ἐπαφῶν. Γνωρίζει, ὡς ἐκ τῆς «συμβουλευτικῆς» τῆς λειτουργίας, ὅλα τὰ μυστικά, τὰ κατ' ἴδιαν ἐνεργείας καὶ τοὺς ἐκάστοτε σκοποὺς τῆς Διοικήσεως. Καὶ ἔχει πᾶν συμφέρον νὰ ταυτισθῇ μὲ τὴν συνδικαλιστικὴν ὀλιγαρχίαν — εἰς τὴν ὁποίαν οὕτως ἢ ἄλλως συμμετέχει — δηλαδὴ νὰ τὴν ἐνισχύῃ εἰς τὰς ὀλιγαρχικὰς τῆς διαθέσεις. Καί, ἐπο-

1. Max Weber, *Wirtschaft und Gesellschaft*, 11, 658-9, 666-673.

2. Oswald Spengler, *Jahre der Entscheidung*, 60, 66, 102-3, 111-12, 118.

3. Arnold Gehlen, *Die Seele in technischen Zeitalter*, 110-113.

4. Ferd. Tönnies, *Gemeinschaft und Gesellschaft*, 185-186.

5. José Ortega y Gasset, *Der Aufstand der Massen*, 79-84. («Ὁ βαρβαρισμὸς τῆς ἐξειδικεύσεως»).

χίαν και προσαρμογήν. Ἡ λεκτικὴ ὑποκατάστασις τῆς ὀλιγαρχικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῆς ἐργατικῆς τάξεως διὰ τῆς ἐκπροσωπήσεως τῶν «ταξικῶν συμφερόντων» αὐτῆς εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ, διότι ὅλοι οἱ ὀλοκληρωτισμοὶ ἐπικαλοῦνται ἐπίσης συλλογικά πρόσωπα — τὸ «ἔθνος», τὸν «λαόν», τὴν «προλεταρικὴν πατρίδα» — τὰ ὁποῖα ἐπίσης «ἐκπροσωποῦν». Οὐδεὶς δύναται ν' ἀγνοήσῃ τὰ γεγονότα. Ὁ ἐργαζόμενος ἄνθρωπος περιήλθεν εἰς τὴν ἀπολυταρχίαν τοῦ συνδικαλισμοῦ καὶ ἀπεγυμνώθη τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ζ. Ὁλοκληρωτισμὸς καὶ ἰμπεριαλισμὸς τῆς «ἐκπροσωπήσεως»

Ἡ κατοχύρωσις ὄχι μόνον τῶν συνδικάτων παντὸς βαθμοῦ, ἀλλὰ κυρίως τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας τῆς «κορυφῆς», δηλαδὴ τῆς ἡγεσίας καὶ τῆς γραφειοκρατίας, ἐμφανίζεται εἰς τὰς δημοκρατικὰς χώρας ὑπὸ τὴν δημοκρατικὴν ἀρχὴν τῆς «ἐκπροσωπήσεως». Ἐκ προοιμίων, ὅμως, ὅσον καὶ ἐκ τῆς ἐμπειρίας, εἶναι φανερὰ ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν ἐκπροσώπων καὶ τῶν ἐκπροσωπούμενων, γνωστὴ κατ' ἀναλογίαν καὶ ἀπὸ τὰ συναφῆ πολιτικὰ προβλήματα τῆς κοινοβουλευτικῆς καὶ τῆς «κοινωνικῆς» δημοκρατίας καὶ ἀπὸ τὴν κριτικὴν ποῦ ἤσκησαν, τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας οἱ ἐπιφανέστεροι κοινωνιολόγοι, πολιτικολόγοι καὶ συνταγματολόγοι, ἀποκαλύψαντες τόσον τὰ τρωτὰ τῆς, ὥστε ἡ «ἐκπροσώπησις» ἔθεωρήθη ὡς καθαρὰ ὑπόθεσις (Fiktion). Ἡ ἀπόστασις ὅμως αὕτη, δηλαδὴ τὸ μέγα περιθώριον ἰδίας ἀντιλήψεως, ἰδίας ἐρμηνείας καὶ ἰδίας ἐφαρμογῆς ἐπὶ τῶν συμφερόντων τῶν ἐκπροσωπούμενων ἐργατῶν ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων ἡγετῶν, καί, πρὸ παντός, ἡ παρεμβολὴ τῶν προσωπικῶν τῶν συμφερόντων, διανοίγει σημαντικώτατα τὴν ψαλλίδα τοῦ ἐσωτερικοῦ διαφορισμοῦ μεταξὺ ἡγεσίας καὶ μάζης, εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ ἐκπροσωποῦνται μᾶλλον τὰ συμφέροντα ὄχι τῶν «ἐκπροσωπούμενων» ἀλλὰ τῶν «ἐκπροσώπων». Τόσον ὁ ὑπὸ τὴν μαρξιστικὴν ἐπιρροὴν τῆς πάλης τῶν τάξεων δημιουργηθεὶς ταξικὸς εὐρωπαϊκὸς συνδικαλισμὸς, ὅσον καὶ ὁ ἐπὶ ἀντιθέτων κοσμοθεωρητικῶν βάσεων ἰδρυθεὶς καὶ μέχρι σήμερον λειτουργῶν ἀγγλο-ἀμερικανικὸς συνδικαλισμὸς, δὲν διέφυγον, οὔτε ἠδύναντο νὰ διαφύγουν, τὸν νόμον τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ μὲς μῆς δημοκρατικῆς ἀρχῆς, — τῆς «ἐκπροσωπήσεως», — καταλήγει εἰς τὰς ὀλιγαρχίας (!). Ἐξ ὑπαρχῆς ἤδη καὶ ὁ ἀρχικὸς ἢ ἐλεύθερος συνδικαλισμὸς ἐνεῖχε τὰ σπέρματα τῶν βραδυτέρων ἐξελίξεων, ὅπως συμβαίνει εἰς κάθε κοινωνικὸν σχηματισμὸν, ποῦ μετατρέπεται ἀπὸ ὀργανισμοῦ εἰς ὀργάνωσιν (?). Ἡ — ὅπως λέγει ὁ Tönnies — ἀπὸ τῆς κοινότητος εἰς τὴν κοινωνίαν.

Εἰς τὰς ἀρχικὰς ἤδη ἐκδηλώσεις του, ἡ ἀπλὴ προπαγάνδα τοῦ συνδικαλισμοῦ ὑπὲρ τοῦ προσηλυτισμοῦ τῶν ἀνοργανῶτων ἐργατῶν, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῶν

1. Robert Michels, Zur Soziologie des Parteiwesens. Untersuchungen über die oligarchischen Tendenzen des Gruppenlebens, 184-189.

2. R. Michels, op. cit. Teil VI, 464-513.

«ἐκπροσώπων» διὰ τοῦ καταναγκασμοῦ πρὸς ἐγγραφὴν τῶν εἰς τὰ συνδικάτα, δηλαδὴ διὰ τοῦ καταναγκαστικοῦ συνασπισμοῦ. Οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς αὐτὸν ἀποστεροῦνται τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ συνασπισμοῦ, ἀλλὰ καὶ διώκονται παρὰ τῆς συνδικαλιστικῆς «ἐκπροσωπήσεως» μὲ διαφόρους κυρώσεις. Ἡ χρησιμοποίησις λ.χ. ἀνοργανῶτων ἢ ὠργανωμένων ἐργατῶν ὡς ἀπεργοσπαστῶν ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐνῶ ἦτο σύμφωνος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐργασίας καὶ πρὸς τὰς βασικὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου, ἀπέβη, ἐν τούτοις, ὁ στόχος τῶν ἐλευθέρων συνδικάτων ἀπὸ τὰ πρῶτα τῶν βήματα, μέχρις ὅτου τὰ δικαιώματα ταῦτα τοῦ ἐργάτου, ὡς ἀτόμου καὶ δημοκρατικοῦ πολίτου, κατηργήθησαν καὶ ταχυρῶθη νομοθετικῶς καὶ τὸ «δικαίωμα» τῆς ἀπεργίας, ἐνῶ, πράγματι, πρόκειται ἐμφανῶς περὶ τοῦ «δικαιώματος» τῆς βίας, ἐν συνδυασμῷ πρὸς καθαρῶς πολιτικὰς καὶ ἐπαναστατικὰς ἐνεργεῖας τῶν σοσιαλιστικῶν πολιτικῶν κομμάτων (4).

Ὅλας αὐτὰς τὰς κατακτήσεις τοῦ παλαιότερου συνδικαλισμοῦ ἐσύστηματοποίησε, κατωχύρωσε νομοθετικῶς καὶ ὑπερέβη ἀπεριορίστως ὁ κατωχυρωμένος συνδικαλισμὸς, ἐξελιχθεὶς εἰς συνελπὴ ὀλοκληρωτισμὸν: ἰμπεριαλισμὸν.

Διὰ τῆς «ἐκπροσωπήσεως» τῶν «συμφερόντων» τῆς «ἐργατικῆς τάξεως» ἐθεσπίσθη εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὁ ἀνεργατικώτερος θεσμὸς τοῦ closed shop, δηλαδὴ τοῦ κλειστοῦ ἐπαγγέλματος. Τὸ closed shop σημαίνει ἄρνησιν τοῦ συνδικάτου εἰς τὴν ἐγγραφὴν νέων μελῶν ἐκ τῆς αὐτῆς (ἐργατικῆς) τάξεως, πρὸς κατωχύρωσιν τῶν προνομίων τῶν παλαιῶν μελῶν ἐναντίον τῶν νέων.

Ἐνδιαφέροντα παραδείγματα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ closed shop, ἐξικνούμενα μέχρι τῆς ἀντιδράσεως ἐργατικῶν συνδικάτων κατὰ τῆς τεχνικῆς προόδου, καὶ ὑπενθυμιζόντα τὴν καταστροφὴν τῶν μηχανῶν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν εἰς τὰς ἀπαρχὰς τῆς βιομηχανίας, κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, ἀναφέρει ὁ Thomas Wilson, ἐν πλήρει 20ῷ αἰῶνι: Τῷ 1948 οἱ Ἄγγλοι ἐργάται ναυπηγείων ἀπῆρσαν μὲ τὸ αἶτημα νὰ μὴ ἐφαρμοσθῶν τελειότερα τεχνικὰ μέσα, αἱ νέαι μὲ τὸ ἀποτέλεσμα ν' ἀρρησθευθοῦν τὰ τελειότερα τεχνικὰ μέσα, αἱ νέαι μεθοδοὶ καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἐφαρμοσθοῦν εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα. Ὁ σκοπὸς τῶν ἐργατῶν ναυπηγείων ἦτο βεβαίως ἡ κατοχύρωσις τῆς μονοπωλιστικῆς τῶν θέσεως, μολοντί διὰ τῆς στάσεώς τῶν αὐτῆς ἐξημιούτο ἡ Οἰκονομία τῆς χώρας εἰς βάρος τῶν ἐργατῶν γενικῶς καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων: «Αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐργάται ναυπηγείων — ἔγραφεν ὁ «Ἐκόνομιστ» τοῦ Λονδίνου — ζημιοῦνται ἐκ τῆς ὁμοίας τακτικῆς τῶν οἰκονομῶν, τῶν ξυλουργῶν καὶ τῶν ὑαλουργῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ μονοπωλίου τῆς ἰδικῆς τῶν ἐπαγγελματικῆς θέσεως. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι καὶ οἱ ἐργάται ναυπηγείων κατοικοῦν εἰς κακῆς ποιότητος κατοικίας καὶ αἱ ἐνδυμασίαι τῶν εἶναι τυποποιημέναι καὶ δαπανηραὶ, διότι, παραλλήλως,

1. Herrmann Grote, Der Streik. Taktik und Strategie. Kapital II-IV, 41-71. Henriette Rolland-Holst, Generalstreik und Sozialdemokratie (1905), (Vorwort Karl Kautsky) Kapital IV, V.

καὶ οἱ συνάδελφοὶ τῶν τῆς ὑφαντουργίας ἀντιδροῦν εἰς τὴν ἐγκατάστασιν αὐτομάτων μηχανημάτων. Τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν ἐργατῶν ναυπηγείων εἶναι, ἐπομένως, χαμηλόν, ἐνῶ ἡ ναυτιλία θά ἠδύνατο νὰ τὸ ὑψώσῃ, ἂν οἱ ἐργάται ναυπηγείων δὲν ἐπεβράδυναν τὴν ἐργασίαν τῶν διὰ τῶν παλαιῶν τῶν γνώσεων καὶ μεθόδων καὶ δὲν ἠναντιοῦντο εἰς τὴν χρῆσιν τελειότερων τεχνικῶν μέσων» (1).

Ὁ θεσμὸς οὗτος εἶναι, πρῶτον, θεμελιωδῶς ἀντιδημοκρατικὸς διότι καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ ἀνοργάνωτοι ἐργάται ἀποτελοῦν καὶ εἰς τὴν Ἄμερικὴν τὴν πλειοψηφίαν (τὰ δύο τρίτα) (2) τῆς ἐργατικῆς τάξεως, στρέφεται δὲ καὶ ἐναντίον τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν ἄλλων συνδικάτων, ποὺ θὰ ἤθελαν ν' ἀλλάξουν ἐπάγγελμα. Εἶναι, δευτέρον, ὀλοκληρωτικὸς διότι καταργεῖ τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἐλευθερίας τῶν μὴ ὀργανωμένων καὶ τῶν λοιπῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν, κατὰ τῶν ὁποίων στρέφεται καὶ ἀποτελεῖ συνδικαλιστικὸν *μονοπώλιον προσφορᾶς*. Ἄντιβαίνει, τρίτον, πρὸς τὸ ταξικὸν ἦθος διότι στρέφεται ἐναντίον ἀτόμων ὁμοταξίων καὶ συναδέλφων. Καὶ ἐπὶ πλέον, τέταρτον, καὶ οἰκονομικῶς τὸ «κλειστὸν συνδικάτον» ἀποτελεῖ ὄχι μόνον *μονοπώλιον συνδικαλιστικόν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ μονοπώλιον καπιταλιστικόν*. Διότι διέπεται ὑπὸ *καπιταλιστικῆς νοοτροπίας*, πρὸς αὔξησιν τῶν *κερδῶν* (3) αὐτῶν καθ' ἑαυτῶν ἀλλὰ καὶ διότι δημιουργεῖ τεχνητὴν στενότητα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον καὶ τὰ καπιταλιστικὰ *μονοπώλια* δημιουργοῦν τεχνητὴν στενότητα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν ἐμπορευμάτων, μὲ τὸν κοινὸν σκοπὸν : τὴν αὔξησιν τῶν κερδῶν. Τὸ κλειστὸν συνδικάτον εἶναι ἐπιχείρησις, δὲν εἶναι συνδικάτον.

Ἄλλος θεσμὸς τοῦ αὐτοῦ κατωχρωμένου συνδικαλισμοῦ, ἐπιβληθεὶς καὶ οὗτος διὰ τῆς «ἐκπροσωπήσεως», εἶναι ἀντίθετος μὲν κατὰ τὸ περιεχόμενον, ὁ ἴδιος δὲ μὲ τὸ *closed shop* ὡς πρὸς τὸν ὀλοκληρωτικὸν του χαρακτήρα : εἶναι ὁ *καταναγκασμὸς* παντὸς ἐργαζομένου ὅπως ὀργανωθῆ εἰς συνδικάτον (*Union shop*). Τὸ *Union shop* σκοπεῖ τὴν αὔξησιν τῆς μάξης τῶν συνδικάτων, δηλαδὴ τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς πίεσεως τῆς «ἐκπροσωπούσεως» ἀνωτάτης ἡγεσίας, ἐπὶ τῶν ἀντιπάλων κοινωνικῶν σχηματισμῶν καὶ τοῦ Κράτους διὰ τῆς «ἐκπροσωπήσεως» εὐρύτερων μαζῶν. Τὸ *closed shop* σκοπεῖ τὸν διαφορισμὸν μεταξὺ τῶν καρτέλ τῶν συνδικάτων εἰς *προνομιούχα* («ἀστικὴ τάξις») καὶ μὴ *προνομιούχα* («προλεταριάτον»). Ὁ ὅλος, ἐπομένως, συνδικαλιστικὸς ὀργανισμὸς διέπεται ὑπὸ τῶν δύο βασικῶν ἀρχῶν πάσης *κοινωνίας* (καὶ ὄχι κοινωνικῆς τάξεως) : ὑπὸ τοῦ διαφορισμοῦ καὶ τῆς ὀλοκληρώσεως. (Κοινωνικαὶ τάξεις).

Τέλος, ὑπεράνω τοῦ διαφορισμοῦ καὶ τῆς ὀλοκληρώσεως μεταξὺ τῶν ἀνίσων, βεβαίως, «κοινωνικῶν τάξεων» ἐν τῷ τοῦ συνδικαλισμοῦ, ὑπάρχει ἡ κεν-

1. Wilson, op. cit. 146-47.

2. Lefranc, 80.

3. Φανερόν εἶναι ὅτι δὲν πρόκειται, συνεπῶς, περὶ *μισθῶν*, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ *μονοπῶλιον ἐργασίας*, ὅπως εἰς τὰ καπιταλιστικὰ *μονοπώλια* δὲν πρόκειται περὶ *φυσιολογικῶν τιμῶν*, βάσει τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις πρόκειται περὶ κανονικῆς ἰδιωτικῆς φορολογίας τῆς *καταναλώσεως*, ὑπὸ τῶν ἰδιωτικῶν *μονοπῶλιων*, ὅπως οἱ κρατικοὶ «ὑπὲρ τρίτων φόροι».

των μέ τὰ συνδικάτα. Οἱ συνδικαλισμένοι ἐργαζόμενοι προπαγανδίζονται νά μὴ προσδοκοῦν τίποτε ἀπὸ τὸν «καπιταλισμόν» καὶ ν' ἀποδίδουν πᾶσαν ἐπιτυχίαν εἰς τοὺς «ἐκπροσώπους» τῶν συνδικάτων. Καὶ ἂν μὲν τοιαῦται ἐμφανῶς ὀλοκληρωτικαὶ μέθοδοι, ποὺ ὑπενθυμίζουν σαφῶς κομμουνισμόν, φασισμόν καὶ ἐθνικοσοσιαλισμόν, ἔχουν εἰς τὰ ἀμερικανικά συνδικάτα προεχόντως ἐμπορικὸν χαρακτήρα (1), διαφανῆς εἶναι ὁμως εἰς τὴν Εὐρώπην, πλὴν τοῦ ἐμπορικοῦ χαρακτήρος, καὶ ἡ πρωταρχικὴ ἐπιρροή τοῦ μαρξισμού καὶ τῆς πάλης τῶν τάξεων (2). Διότι τὰ μαρξιστικά κόμματα εἶναι οἱ ἰδρυταὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ συνδικαλισμοῦ (3). Ὁ ἐπιχειρηματίας εἶναι, ὡς γνωστόν, διὰ τὸν μαρξισμόν, αὐτονοήτως ὁ σφετεριστῆς τῆς «κύπεραξίας», ὁ «ἐκμεταλλευτῆς», ὁ ὁποῖος δὲν ἐξοφλεῖ ποτὲ τὸ «χρέος» του ἔναντι τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ὅσας δὴποτε παραχωρήσεις καὶ ἂν προσφέρῃ, ἂν δὲν παραχωρήσῃ εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν τὰ μέσα παραγωγῆς (4). Ἐπὶ τῆς μαρξικῆς θεωρίας βασίζεται, λοιπόν, —ἀσχέτως τῆς ἐμπορικοποιοῦσέως τῆς— τὸ ἀπεριόριστον τῶν συνδικαλιστικῶν ἀξιώσεων, ἔναντι τοῦ ὁποῖου ἀπεριορίστου πᾶσα ἀξίωσις εἶναι θεμιτὴ καὶ πᾶσα ἐκπλήρωσις ἀξιώσεων παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν δὲν θεωρεῖται παρὰ μία «μικρὰ προκαταβολή» ἔναντι τοῦ ὄλου κεφαλαίου. Ἄλλὰ τί ἄλλο εἶναι ὁ μονοπωλισμὸς καὶ ὁ ὀλοκληρωτισμὸς :

Ἡ κατοχυρωμένη καὶ ὀλοκληρωτικὴ «ἐκπροσώπησις» ἀξιοῖ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα παρεμβάσεως καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας κοινωνικὰς περιοχὰς γενικῆς φύσεως· ἄλλη ἀπόδειξις τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ συνδικαλισμὸς, ἐν τῷ συνόλῳ του, ἀποτελεῖ κοινωνίαν καὶ ὄχι κοινωνικὴν τάξιν : Ἡ «ἐργατικὴ τάξις» εἶναι ἡ μόνη —πλὴν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ποὺ διαθέτει ἴδιον ταξικὸν δίκαιον, τὸ Ἐργατικὸν Δίκαιον, διὰ τοῦ ὁποῖου κατοχυροῦνται νομοθετικῶς τὰ προνόμια τῶν συνδικαλισμένων ἐργατῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ προνόμια τῆς συνδικαλιστικῆς ἡγεσίας ἐναντι τοῦ Κράτους, τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ἐργατῶν. Ἡ «ἐκπροσώπησις» ἀξιοῖ νά ἐπεμβαίνῃ καὶ νά ἐπιβάλλῃ ἀπόψεις τῆς εἰς τὸν τομέα τῆς Οἰκονομίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, τῆς κρατικῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς, τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου, τῆς μορφῆς τοῦ κράτους καὶ τοῦ πολιτεύματος, τῶν κοινοβουλίων, τῶν κομμάτων καὶ τῶν κυβερνήσεων, τῶν διαταξικῶν, τῶν ἐκπαιδευτικῶν, καὶ τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων, κλπ. δηλαδὴ εἰς τομεῖς, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔχουν οὐδεμίαν ἀρμοδιότητα, ἀλλ' οὔτε τὰς γνωστικὰς προϋποθέσεις διὰ νά ἔχουν γνώμην οἱ «ἐκπρόσωποι» τῶν ἐργατῶν καὶ οἱ «ἐκπροσωπούμενοι» ἐργάται.

Διὰ τῆς «ἰμπεριαλιστικῆς» ταύτης ἐπεκτάσεως τῆς ὀλιγαρχικῆς «ἐκπροσωπήσεως» εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ πεδία ἐπιτυγχάνονται τρία τινά : Ἡ ἔτι μεγαλυτέρα μαζοποίησις τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἡ ἔτι μεγαλυτέρα ἀποξένωσις αὐτῆς ἀπὸ τῶν

1. Florence Peterson, Die amerikanischen Gewerkschaften, 37, 40.—Lefranc, 33.

2. Briefs, Zwischen Kapitalismus und Syndikalismus, 45, 93.—Das Gewerkschaftsproblem u. s. w. 34.

3. Ad. Weber, Kapital und Arbeit, 393, 539.—G. Ritter, Gewerkschaften, 24.

4. Karl Marx—Fr. Engels, Manifest der Kommunistischen Partei, (II). —Walter Theimer, Der Marxismus, 159-193.

λοιπών τάξεων και τοῦ ἐθνικοῦ συνόλου, καὶ ἡ ἔτι μεγαλυτέρα ἐνίσχυσις τῆς ἡγε-
 τικῆς ὀλιγαρχίας : εὐκαιρία διὰ τοὺς τρεῖς ἄλλους γνωστοὺς ὀλοκληρωτισμοὺς
 (κομμουνισμόν, φασισμόν, ἐθνικοσοσιαλισμόν) διὰ νὰ κ ρ α τ ι κ ο π ο ι ῆ σ ο υ ν,
 ὑπὸ τὴν ἰ δ ι κ ῆ ν των δικτατορίαν, τὰ συνδικάτα καὶ νὰ μεταβάλλουν τὸν «ἐλεύ-
 θερον» συνδικαλισμόν εἰς δημόσιον ὑπάλληλον καὶ τοὺς ἐργαζομένους εἰς δούλους.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Δεκαπενθήμερος ἐπιθεώρησις τῶν οἰκονομικῶν ἐξελίξεων

Ἐκδότης - Διευθυντής

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Α ΑΝΔΡΟΥΔΙΔΑΚΗΣ

Συστηματικὴ παρακολούθησις

τῶν ἐξελίξεων τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῶν ξένων οἰκονομικῶν.

Περιέχει ἄρθρα, μελέτας καὶ στατιστικὰ στοιχεία.

Συνδρομαὶ ἐτησίαι

Ἐργασιῶν, Ὄργανισμῶν, Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, Τραπεζῶν
Δρχ. 600. Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν, Δρχ. 300. Ἰδιωτῶν, Δρχ. 200

Ἐξωτερικοῦ : \$ 20

Γ ρ α φ ε ῖ α

Ὅδος Δραγατσάνιου 4 — Ζ' Ὄροφος — Ἀθῆναι 122

Τηλέφωνον : 233.437